

4.1 A poboación galega

Antes de entrar na análise da poboación desde a perspectiva do mercado laboral (poboacións activa, ocupada, desempregada etc.) cómpre realizar un achegamento á situación demográfica de Galicia nos últimos anos, porque é un claro condicionante da evolución das variables significativas para o estudo do noso mercado de traballo.

4.1.1 Evolución da poboación

O Instituto Nacional de Estatística comezou en 2012 a elaborar a estatística *Cifras de Población*, coa que fai cada semestre unha medición cuantitativa da poboación residente en cada comunidade autónoma e no conxunto de Estado, desagregándoa segundo diversas características, como sexo, provincia ou nacionalidade.

Estes datos empréganse como cifras poboacionais de referencia en todas as operacións estatísticas do INE e transmítense a nivel internacional como datos oficiais de poboación a todos os efectos. Os seus resultados toman como punto de partida o Censo de 2011 e enlazan cara atrás coas *Estimaciones intercensales de Población* ata ese ano e cos resultados dos sucesivos *Censos de Población* que se realizan cada década.

Para obter a poboación residente contabilízanse os sucesos demográficos acontecidos no período que se estude, segundo os resultados do *Movimiento Natural de Población*, da *Estadística de Migraciones* e máis da información administrativa relativa á adquisición da nacionalidade española por cidadáns estranxeiros.

A evolución demográfica nos últimos de Galicia, o total do Estado español e a Unión Europea podemos velas no cadro 4.1.

■ Cadro 4.1

Poboación de Galicia, España e UE⁽¹⁾. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Galicia	2.797.653	2.795.422	2.781.498	2.761.970	2.747.208
España	47.021.031	47.190.493	46.810.216	46.727.890	46.507.706
UE (27 estados)	501.084	502.369	503.664	503.816	-

(1) Datos da UE en miles de habitantes.

Son provisionais os datos de 2014 para Galicia e España e de 2013 para a UE. Datos a 1 de xaneiro de cada ano

Fonte: INE (para os datos de Galicia e España) e EUROSTAT (para os datos de UE-27)

■ A poboación galega diminuíu en 2013 por cuarto ano consecutivo (mentres que subiu sempre nos outros anos do século XXI); desta volta, o descenso foi de 14.762 habitantes (un 0,53%). No período 2010-2013 baixou en 50.445 persoas.

■ Unha novidade demográfica rechamante foi que baixou cada ano no último trienio a poboación española, por primeira vez desde que dispón o INE de datos anuais, nunha serie que comezou en 1971; agudizouse en 2013, cunha caída de 220.130 persoas (un 0,46%). Do 1 de xaneiro de 2011 ao mesmo día de 2014 perdeu 682.787 habitantes.

■ A porcentaxe da poboación galega sobre a española baixou do 6% de 2010 ao 5,9% do día 1 de xaneiro de 2014; esta perda de peso porcentual demográfico da nosa comunidade insírese nunha nidia traxectoria descendente a longo prazo.

A desagregación a 1 de xaneiro de 2014 das cifras de poboación por comunidades autónomas, así como a súa variación absoluta e porcentual no último ano pódese ver no cadro 4.2, do que salientaremos:

■ A diminucións da poboación en 2013 foi case xeralizada, pois tan só subiu en Baleares, Canarias e a cidade autónoma de Melilla; as maiores caídas porcentuais tivéronas A Rioxa, Cataluña e Castela - León.

■ Cadro 4.2

Poboación⁽¹⁾ por comunidades autónomas a 1 de xaneiro de 2013

	2014	Variación relativa (%) último ano
Andalucía	8.390.723	0
Aragón	1.331.943	-0,5
Asturias	1.058.976	-0,8
Baleares	1.115.374	0,5
Canarias	2.114.989	0,5
Cantabria	587.686	-0,4
Castela - León	2.495.765	-0,9
Castela - A Mancha	2.076.833	-0,8
Cataluña	7.411.869	-0,9
C. Valenciana	4.963.027	-0,5
Extremadura	1.096.951	-0,4
Galicia	2.747.207	-0,5
Madrid	6.368.706	-0,7
Murcia	1.461.876	0
Navarra	636.629	-0,4
País Vasco	2.166.184	-0,5
Rioxa (A)	314.829	-1,2
Ceuta	84.524	0
Melilla	83.669	0,1
España	46.507.760	-0,5

(1) As cifras son provisionais

Fonte: INE, Cifras de poboación a 1/1/2014. Datos provisionais.

■ As cinco comunidades de máis poboación (Andalucía, Cataluña, Madrid, a C.Valenciana e Galicia, por esta orde), a día 1 de xaneiro de 2014 concentran 29.881.532 habitantes, un 64,3% da poboación española. Séguenlle a Galicia en poboación Castela - León e o País Vasco.

A desagregación por provincias da evolución demográfica de Galicia no último cuatrienio reflíctese no cadro 4.3: baixou a poboación nas catro provincias e A Coruña e Pontevedra suman máis de dous millóns de habitantes (2.083.475), un 75,8% do total de Galicia, triplicando á suma de Lugo e Ourense.

■ Cadro 4.3

Poboación. Galicia. Por provincias. 2010, 2014

	2010	2014
A Coruña	1.146.458	1.133.471
Lugo	353.251	341.896
Ourense	335.219	321.837
Pontevedra	962.472	950.004
Galicia	2.797.653	2.747.208

Datos a 1 de xaneiro de cada ano; o de 2014 é provisional

Fonte: INE, Cifras de poboación

No cadro 4.4 presentamos a desagregación dos datos das poboacións española e galega, segundo a variación en 2013 fose polo movemento natural (ou vexetativo) da poboación ou ben polo saldo migratorio, desagregado nos seus dous compoñentes: extraestatal ou intraestatal.

■ Cadro 4.4

SalDOS vexetativo e migratorio. Galicia/España. 2013

	Vexetativo	Migratorio extraestatal	Migratorio intraestatal
Galicia	-10.807	-3.902	-53
España	36.719	-256.849	0

Fonte: INE. Datos provisionais

O descenso poboacional de Galicia en 2013 foi froito dun saldo vexetativo negativo de 10.807 persoas e dun saldo migratorio tamén negativo pero de menor valor absoluto (3.955 habitantes). A perda de poboación de Galicia en 2013 debida aos movementos migratorios foi máis forte na emigración extraestatal (3.902 habitantes) que entre as comunidades autónomas que conforman o Estado español (53 habitantes).

A perda de poboación de España no ano 2013 foi resultado de dous movementos demográficos contrapostos: un saldo vexetativo positivo de 36.719 persoas e un saldo migratorio negativo moito máis forte en números absolutos (-256.849 persoas).

As perspectivas para a década seguinte non son precisamente de que se vaia producir unha reviravolta demográfica en Galicia que posibilite un gran crecemento poboacional, senón ao contrario. No marco das proxeccións que elabora o INE e desagrega territorialmente o IGE (ata o limiar das agrupacións de comarcas, delimitadas en 20 áreas), sobrancearemos que a previsión do período 2012-2022 é dunha clara diminución poboacional, pois Galicia acumularía nesta década un decrecemento demográfico de 129.2844 persoas.

A análise desagregada territorialmente desa proxección demográfica reflicte que a caída poboacional produciríase nas catro provincias galegas: 41.128 persoas en A Coruña, 25.410 en Lugo, 31.331 en Ourense e 31.374 en Pontevedra.

4.1.2 A poboación estranxeira

A chegada de poboación do estranxeiro foi un dos fenómenos demográficos característicos da nosa sociedade (sobre todo no total estatal) nos últimos anos do século XX e na alborada do século XXI; sen esta afluencia de inmigrantes de outros Estados ao fio da forte expansión económica non é posible entender o aumento ata o ano 2010 na poboación galega ou a suba do índice de fecundidade.

O cadro 4.5 explicita que a suba continuada da poboación estranxeira residente en Galicia rematou en 2012 e deu paso a unha diminución no último bienio que devolve a poboación estranxeira residente en Galicia ao nivel que tiña en 2008.

■ Cadro 4.5 Poboación estranxeira en Galicia. 2005-2014

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
69.363	73.756	81.442	95.122	106.129	109.222	110.468	111.332	109.386	94.482

Datos a 1 de xaneiro de cada ano; o de 2014 é provisional
 Fonte: INE. Cifras de poboación

A poboación estranxeira inscrita nos padróns municipais de Galicia a 1 de xaneiro de 2014 é dun 3,4% do total de habitantes de Galicia, ao redor da terceira parte da porcentaxe estatal.

A participación de Galicia na poboación estranxeira total residente en España é a día 1 de xaneiro de 2014 un 2%, porcentaxe que é a terceira parte do noso peso relativo poboacional no conxunto estatal (5,9%).

A poboación estranxeira residente en España tamén baixou no ano 2014; fíxoo en 396.658 persoas (7,8% de diminución, máis do triplo que en 2013: 2,3%).

A crise económica provocou no último sexenio unha caída do 70% da poboación estranxeira que elixiu Galicia para vivir: en 2007 censáronse na nosa comunidade un total de 20.597 persoas doutras nacionalidades mentres que en 2013 foron 6.350.

Nese período, 2007-2013, regresaron a Galicia desde o estranxeiro 5.789 persoas con nacionalidade española, mentres que en 2013 tan só o fixeron 2.918 (caída dun 49,6%).

A diminución da chegada a Galicia desde o estranxeiro de cidadáns doutras nacionalidades e máis de persoas de nacionalidade española que retornan da emigración garda unha relación directa coa parálise do noso mercado laboral, coa falla de oportunidades que ofrece para ser un polo de atracción da poboación que está a residir no estranxeiro.

A evolución das altas procedentes do estranxeiro en Galicia que figura no cadro 4.6 reflicte que, en todos e cada un dos anos do último sexenio, baixaron. Cómpre lembrar que nestas altas son clara maioría (máis do triplo en 2008 e máis do dobre en 2013) as de cidadáns doutras nacionalidades, pero tamén computan as entradas en Galicia procedentes do estranxeiro de persoas de nacionalidade española que residían alí.

■ Cadro 4.6 Altas procedentes do estranxeiro. Galicia. 2007-2013

Galicia	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	26.386	22.165	15.135	13.878	13.847	10.322	9.268

Fonte: INE. Cifras de poboación

A desagregación provincial do total das altas en Galicia de persoas procedentes do estranxeiro nos anos 2007 e 2013 presentámola no cadro 4.7, que permite a súa análise ás persoas que precisen dun estudo máis polo miúdo territorialmente.

■ Cadro 4.7

Altas procedentes do estranxeiro. Galicia. Por provincias. 2008/2013

	2008	2013
A Coruña	10.629	3.730
Lugo	3.419	996
Ourense	3.567	1.622
Pontevedra	8.769	2.920

Fonte: INE. Cifras de poboación

4.1.3 O Censo de residentes no estranxeiro

O INE comezou en 2009 a elaborar o *Padrón de residentes en el extranjero*. No quinquenio percorrido desde entón a poboación galega que reside no estranxeiro subiu en 95.000 persoas e acada xa a 1 de xaneiro de 2014 un total de 479.558 cidadáns galegos; a suba en 2013 foi de 15.746.

No cadro 4.8 presentamos os datos a día 1 de xaneiro de 2014 desagregados por provincias. As provincias de A Coruña e Pontevedra concentran 306.768 persoas (un 64% do total), aínda que o peso relativo sobre a poboación da provincia na colonia exterior galega sexa maior nas provincias de Lugo e Ourense (moi especialmente nesta última).

■ Cadro 4.8

Poboación galega no estranxeiro. Por provincias. 2014

	2014
A Coruña	166.623
Lugo	66.088
Ourense	106.702
Pontevedra	140.145

Fonte: INE. Padrón de Residentes en el extranjero.

No cadro 4.9 figura a poboación galega que reside no estranxeiro no último bienio distribuída en tres grandes grupos de idade moi importantes no estudo da actividade económica: ata 15 anos, de 16 a 64 e de 65 anos ou máis.

■ Cadro 4.9

Poboación galega no estranxeiro. Por grandes grupos de idade. 2013-2014

	2013	2014
Ata 15 anos	49.759	51.191
16-64 anos	282.752	291.115
65 ou máis	131.301	137.252

Fonte: INE. Padrón de Residentes en el extranjero.

O grupo de idade no que se computa a poboación *potencialmente activa* (a que está en idade de traballar) supón a día 1 de xaneiro de 2014 un 60,7% do total, tres décimas menos que un ano antes.

O grupo das persoas de maior idade (65 ou máis) representa o 1 de xaneiro de 2014 un 28,6% do total, tres décimas máis que un ano antes, indicativo do proceso de envellecemento que se está a dar tamén na poboación galega residente no exterior. En valores absolutos, a suba foi de 5.951 persoas.

O grupo das persoas menores de 16 anos é a un de xaneiro de 2014 tan só un 10,7% do total, igual que o mesmo día de 2013, polo proceso de envellecemento que se está a dar tamén na poboación galega residente no exterior. En valores absolutos, a suba foi de 1.432 persoas.

A difusión polo INE dos datos do último *Padrón de residentes en el extranjero*, que estamos a comentar, levou á Xunta de Galicia a emitir un comunicado aclaratorio. Segundo esta nota, non sería de 15.746 senón de 22.329 o incremento no ano 2013 de persoas galegas que residen no estranxeiro. Sobrancea tamén nese comunicado que esta variable demográfica recolle, por unha banda, as persoas galegas que residían na nosa comunidade e emigraron ao estranxeiro e, por outra, a persoas que xa estaban a residir no estranxeiro pero se acolleron á adquisición da nacionalidade española, e despois da cidadanía galega, como consecuencia da aplicación da lei de memoria histórica.

4.1.3 Movementos naturais de poboación

Estudaremos a variación natural (ou *vexetativa*) das poboacións galega e española, desagregando os dous fenómenos demográficos que o explican (nacementos e mortes).

- Baixaron os nacementos en 2013 en todas as comunidades e cidades autónomas. As diminucións porcentuais foron especialmente grandes en Asturias (-12,5%), Navarra (-9,9%) e A Ríoxa (-8,9%). En Galicia a caída foi do 6,5%, unha décima máis que na media estatal.
- No tocante ás mortes sobrancearemos que baixaron no ano 2013 en todas as comunidades autónomas e tan só subiu na cidade autónoma de Ceuta. O crecemento porcentual resultou especialmente alto en Murcia (5,7%) en A Ríoxa (5%). En Galicia a diminución foi dun 1,4% e no conxunto do Estado español un 3,3%.
- Galicia rexistrou no ano 2013 de novo o maior descenso absoluto (natural ou *vexetativo*) de todas as comunidades (-10.701 habitantes), diminución que foi maior que no ano anterior (-9.782). Seguíronlle a Galicia en números vermellos as mesmas comunidades que en anos anteriores, e na mesma orde: Castela - León (-9.603) e Asturias (-6.051). En total, foron sete as comunidades con saldo negativo en 2013.
- No total estatal, en 2013 houbo un crecemento vexetativo de 36.181 persoas (unha caída do 30,7% respecto do ano anterior) e quedou co menor saldo desde o ano 2.000.

■ **Cadro 4.10** **Crecedemento natural. Nacementos e defuncións. Por CC.AA. 2014**

	Nacementos	Defuncións	Crecedemento vexetativo
Andalucía	81.321	65.565	15.666
Aragón	11.655	13.344	-1.689
Asturias	6.669	12.720	-6.051
Baleares	10.530	7.669	2.861
Canarias	15.713	13.514	2.199
Cantabria	4.832	5.598	-766
C. e León	17.828	27.431	-9.603
Castela - A Mancha	19.049	18.117	932
Cataluña	71.730	60.720	11.010
C. Valenciana	44.181	40.501	3.680
Estremadura	8.886	11.030	-2.144
Madrid	65.326	42.349	22.977
Murcia	16.075	10.068	6.007
Navarra	6.066	5.286	780
País Vasco	19.102	19.715	-613
Rioxa (A)	2.903	2.872	31
Ceuta	1.086	528	558
Melilla	1.508	461	1.047
Residentes no estranxeiro	1.294	1.784	-490
Galicia	19.726	30.427	-10.701
España	425.390	389.699	35.691

Datos provisionais. Fonte: INE. Movimiento natural de población

Os datos do cadro 4.11 presentan a vertente diacrónica dos nacementos e as mortes en Galicia, así como o saldo vexetativo da evolución desas dúas variables demográficas.

■ En 2013 baixou o número de nacementos en 1363 persoas e o de mortes en 444 en Galicia respecto do ano anterior; a suma alxebrica é unha caída de 919 persoas no “crecedemento” natural.

■ **Cadro 4.11** **Movementos naturais de poboación. Galicia. 2011-2013**

	Nacementos	Defuncións	Crecedemento natural
2011	21.180	29.879	-8.699
2012	21.089	30.871	-9.782
2013	19.726	30.427	-10.701

O dato de 2013 é provisional

Fonte: INE. Movimiento natural de la población

A diminución natural da poboación galega está a ser cada ano superior á do ano anterior e superou en 2013 en valor absoluto o limiar dos 10.000 habitantes.

Os datos en valor absoluto dos nacementos e as mortes cobran máis sentido (a efectos de comparanzas con outros territorios) cando se pasan a datos relativos, computándoos por cada mil habitantes dunha poboación; vexamos as taxas de natalidade, mortalidade e crecemento vexetativo para Galicia e o Estado español no cadro 4.12.

■ **Cadro 4.12** **Taxas de natalidade, mortalidade e crecemento vexetativo. Galicia/España. 2013**

	Natalidade	Mortalidade	Crec. vexetativo
Galicia	7,2	11,1	-3,9
España	9,1	8,3	0,8

Fonte: INE - IGE

A *taxa bruta de natalidade* en 2013 de Galicia (7,2 por mil) foi a antepenúltima do Estado (nove décimas por diante de Asturias e tan só unha por riba de Castela - León). Quedou catro décimas por baixo do valor do ano anterior e as maiores taxas de natalidade tivérona en 2013 as dúas cidades autónomas, Murcia e Madrid.

Se focalizaremos a *taxa bruta de mortalidade* (as defuncións por cada mil habitantes) vemos que a de Galicia no ano 2013 (11,1) baixou dúas décimas respecto do ano 2012; é a segunda de España (só por baixo de Asturias: 12%). Ceuta e Melilla, Canarias e Madrid tiveron as menores taxas de mortalidade en 2013 (as catro por baixo do 7 por mil).

A negativa *taxa de crecemento natural* (ou *vexetativo*) de Galicia en 2013 (-3,9 por mil) contrasta coa positiva suba media española (0,8 por mil). Sen dúbidas, o avellentamento da poboación galega segue a pasar factura; a explicación del está na emigración secular galega.

A desagregación para as provincias galegas das taxas de natalidade e mortalidade no ano 2013 e a súa comparanza coas medias estatal e galega figuran no cadro 4.13

Salientaremos que:

- As taxas de natalidade están por baixo da media estatal nas catro provincias galegas; nas de Lugo e Ourense este índice demográfico é especialmente baixo, e están (con Zamora) pechando a clasificación por provincias de España.

■ **Cadro 4.13** **Taxas de natalidade, mortalidade e crecemento vexetativo. Galicia e provincias. España. 2013**

	Natalidade	Mortalidade	Crec. vexetativo
A Coruña	7,4	10,7	-3,3
Lugo	6,1	14,4	-8,3
Ourense	5,8	14	-8,2
Pontevedra	7,7	9,3	-1,6
Galicia	7,2	11,1	-3,9
España	9,1	8,3	0,8

Datos provisionais, en tanto por mil
Fonte: INE, Indicadores Demográficos Básicos

As taxas de mortalidade están por riba da media estatal nas catro provincias galegas. Ourense e Lugo (que superan ao redor de tres puntos porcentuais a media galega e en seis a española) ocupan as últimas posicións no total de provincias de España (con Zamora).

Nas provincias de Lugo e Ourense as taxas de mortalidade son máis do dobre que as de natalidade, mentres que en A Coruña e, sobre todo, en Pontevedra, a diferenza é moito menor.

Para non perder a perspectiva a longo prazo, achegarémonos ao estudo diacrónico do saldo vexetativo por cada 1.000 habitantes desde 1975 en tres ámbitos territoriais (Galicia, Estado e UE). O cadro 4.14 reflicte:

Cadro 4.14 Saldo vexetativo⁽¹⁾ por 1.000 habitantes. Galicia, España, UE. 1975-2013

	1975	1985	1995	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
UE	4,1	2,2	0,4	0,6	0,8	1	1,2	1,1	1,1	1,2	-	-
España	10,4	3,7	0,4	1,8	2,5	2,4	2,9	2,4	2,3	1,8	1,1	0,8
Galicia	6,6	0,8	-3,6	-3,0	-2,9	-3,0	-2,3	-2,4	-2,8	-3,3	-3,7	-3,9

(1) Nacementos menos defuncións

Fonte: INE (indicadores demográficos básicos) e EUROSTAT

Datos de 2013 provisionais

A fortísima diminución no período 1975-1995, especialmente intensa en Galicia, seguida de España e, de lonxe, da UE.

O maior dinamismo demográfico español que o galego e máis que no conxunto da UE no período 2005 - 2011.

Galicia presenta un coeficiente negativo da taxa de “crecemento” natural que estivo no abano entre o dous e o catro por mil desde hai dúas décadas; en 2013 quedou na parte máis baixa dese abano, cun 3,9 por mil de “decrecemento natural”.

A Galicia minguante demograficamente (estudando natalidade e mortalidade, é dicir, polos movementos naturais da poboación) non deixa marxe para dúbidas.

As perspectivas confirman esta tendencia a longo prazo de decrecemento poboacional. No marco das proxeccións de poboación para o período 2011-2021, que elaborou o INE (e proporciona con desagregación territorial o IGE) a previsión é que nacerían 194.572 persoas e morrerían 307.883 nesa década. Galicia, xa que logo, tería un “decrecemento vexetativo” de 113.309 persoas.

4.1.5 Movementos migratorios

A partir do ano 2012 o INE puxo en marcha unha nova operacións estatísticas no campo dos movementos migratorios: a *Estadística de Migraciones*.

A finalidade é a medición das migracións dentro do Estado e máis co estranxeiro, de acordo co establecido no Regulamento 862/2007 do Parlamento Europeo e do Consello sobre Estatísticas de Migracións.

A Estatística de Migracións é das de maior dificultade dentro das demográficas; elabórase partindo das variacións residenciais rexistradas nas bases padronais do INE, pero eses datos realízaselles un tratamento estatístico baseado en:

1º) Estimación da data na que se produciu o movemento migratorio cara ao estranxeiro, cando se producira a partir de baixas executadas pola autoridade do concello “de oficio” e non a instancias da persoa interesada.

2º) Axuste á definición estatística de migración homologada na UE, depurando os movementos migratorios consecutivos dunha mesma persoa cando disten entre si menos dun ano.

3º) Estimación dos movementos migratorios ocorridos no período que se estude pero que non afloraron aínda na base de datos do Padrón, debido a que o Padrón puidese ser insuficiente para a medición dos fluxos migratorios.

Na práctica, este traballo estatístico tradúcese en que as cifras de inmigración son lixeiramente inferiores ás altas observadas no Padrón e que as cifras de emigración son algo maiores que as baixas padronais.

Con todo, o INE reconece explicitamente que, *“la observación de las variaciones en el Padrón pudiera ser insuficiente para la medición de los flujos migratorios. Así, esta operación estadística nace con la vocación de ir incorporando en su metodología de cálculo cuantas fuentes adicionales de información y mejoras metodológicas se consideren oportunas para una mejor identificación y medición del fenómeno migratorio. Estas mejoras metodológicas se irán incorporando a lo largo de las próximas ediciones”*.

Tendo presente esta cautela na avaliación dos datos deste epígrafe, usaremos en este Informe os datos migratorios que proporciona o INE nesa nova operación estatística.

Comezaremos sobranceando que, como vimos en anteriores *Informes Sociolaborais de Galicia*, cuantitativamente os principais destinos dos desprazamentos da poboación residente en Galicia nos últimos anos foron, redondeando datos: outras poboacións de Galicia (70%), outras comunidades autónomas (20%) e o estranxeiro (10%).

Pese ao predominante peso cuantitativo das migracións internas (nas que o cambio de residencia se produce entre poboacións galegas) adoita centrarse a análise demográfica nos movementos migratorios externos (os que teñen por orixe ou destino poboacións de fóra de Galicia), que cualitativamente (por razóns culturais, de distancia etc.) teñen unha significación ben distinta que as variacións residenciais dunha localidade galega a outra.

O INE aporta o dato de que en 2013 abandonaron Galicia 30.709 persoas (20.409 delas de nacionalidade española, un 66,5%) e que da nosa emigración total, 11.739 persoas foron para o estranxeiro (un 38,2%).

Achegarémonos ao estudo dos saldo migratorios de Galicia desde as dúas vertentes: primeiro co estranxeiro e despois coas outras outras comunidades (e cidades) autónomas.

O saldo migratorio co estranxeiro de cada unha das comunidades (e cidades) autónomas e do conxunto do Estado no ano 2013 é o que figura no cadro 4.15. Cómpre subliñar, no tocante á emigración ao estranxeiro, que parte destes fluxos migratorios son de saída de persoas que inmigraron aquí desde outros Estados ao abeiro do forte crecemento económico que houbo ata o ano 2008 e agora retornan a eles.

En canto á entrada de persoas do estranxeiro, non debemos esquecer que parte desta corrente migratoria é de entrada en España de emigrantes doutros Estados pero tamén computa aquí as persoas de nacionalidade española que agora retornan.

Ao fío de datos publicados polo INE na *Estadística de Migraciones 2013*, recolleemos no cadro 4.15 o saldo migratorio co estranxeiro das distintas comunidades (e cidades) autónomas e do global español.

■ Cadro 4.15 Saldo migratorio ó estranxeiro. Por CC.AA. 2013

	2013
Andalucía	-11.397
Aragón	-4.472
Asturias	-1.892
Baleares	-2.586
Canarias	4.938
Cantabria	-1.389
Castela - León	-4.729
Castela - A Mancha	-9.172
Cataluña	-77.873
C. Valenciana	-29.187
Extremadura	-797
Galicia	-3.902
Madrid	-83.835
Murcia	-7.711
Navarra	-3.004
País Vasco	-13.662
Rioxa (A)	-3.521
Ceuta	-988
Melilla	-1.668
España	-256.849

Os datos son provisionais
Fonte: INE, Estadística de migraciones

Sobrancearemos que:

- Este saldo migratorio de Galicia en 2013 foi negativo (-3.902 persoas)
- No total do Estado español, o saldo migratorio co estranxeiro en 2013 foi tamén negativo, en 256.849 persoas, resultado de que 547.890 persoas abandonaron España con destino a outro Estado, mentres que a chegada do estranxeiro foi de 291.041 persoas.
- Só unha comunidade autónoma (Canarias) tivo en 2013 saldo positivo nos movementos migratorios extraestatais; en todas as outras comunidades (e as dúas cidades) autónomas o saldo foi negativo.

■ As comunidades autónomas con saldo migratorio co estranxeiro máis negativo en 2013 foron Madrid, Cataluña e C.Valenciana. Para avaliar axeitadamente estes datos, non debemos esquecer que estas tres comunidades estiveron no “núcleo duro” das que tiveron saldo migratorio co estranxeiro moi positivo no “boom” económico español que rematou en 2008; esa traxectoria deu a reviravolta coa crise económica.

O saldo migratorio intraestatal de cada unha das comunidades (e cidades) autónomas no ano 2013 é o que figura no cadro 4.16. Este saldo en Galicia foi lixeiramente negativo (-53 persoas).

■ Cadro 4.16

Saldo migratorio entre CCAA. Por CC.AA. 2013

	2013
Andalucía	-7.166
Aragón	-194
Asturias	-838
Baleares	5.002
Canarias	3.155
Cantabria	-175
Castela - León	-8.317
Castela - A Mancha	-9.476
Cataluña	-1.825
C. Valenciana	313
Extremadura	-1.035
Galicia	-53
Madrid	15.138
Murcia	1.572
Navarra	-79
País Vasco	3.255
Rioxa (A)	-323
Ceuta	372
Melilla	673
España	0

Os datos son provisionais
Fonte: INE, Estadística de migraciones

As comunidades autónomas cun saldo intraestatal máis negativo en 2013 foron, por esta orde, Castela - A Mancha, Castela - León e Andalucía; pola contra, os saldos máis positivos foron os de Madrid, Baleares e País Vasco. Pensamos que sobra calquera explicación para salientar que as tres primeiras comunidades son das de menor desenvolvemento económico e as tres últimas, pola contra, das de maior grao de desenvolvemento.

Das once comunidades autónomas que tiveron en 2013 un saldo intraestatal negativo, Galicia foi a de menor valor absoluto. Avaliar axeitadamente este proceso esixe reparar en que retornan a Galicia moitas persoas como consecuencia da crise económica (que ao fío da expansión económica se foran a traballar a Canarias, Madrid, Barcelona

etc.). Resulta lóxico que esta “inmigración de retorno” sexa especialmente intensa en Galicia e nas outras comunidades que no pasado perderon moita poboación debido á forte emigración.

Se axuntamos os saldos migratorios co estranxeiro (ou extraestatal) e coas outras comunidades autónomas de España (intraestatal) obtemos os valores do saldo migratorio total que figuran no cadro 4.17.

■ Cadro 4.17

Saldo migratorio total. Por CC.AA. 2013

	2013
Andalucía	-18.596
Aragón	-4.666
Asturias	-2.730
Baleares	2.416
Canarias	8.093
Cantabria	-1.564
Castela - León	-13.046
Castela - A Mancha	-18.648
Cataluña	-79.698
C. Valenciana	-28.874
Extremadura	-1.832
Galicia	-3.955
Madrid	-68.697
Murcia	-6.139
Navarra	-3.083
País Vasco	-10.407
Rioxa (A)	-3.844
Ceuta	-616
Melilla	-1.015
España	-256.849

Os datos son provisionais
Fonte: INE, Estadística de migraciones

Da visión conxunta dos cadros 4.15, 4.16 e 4.17 salientaremos que:

- Once comunidades (entre elas Galicia) teñen negativos os dous saldos migratorios (co estranxeiro e intraestatal) mentres que só unha (Canarias) presenta saldo positivo nas dúas.
- As comunidades autónomas que presentan un salto migratorio total máis negativo son Cataluña, Madrid e C.Valenciana. A ningún se lle escapa que o retorno de inmigrantes ao seu Estado (ou comunidade autónoma) de orixe pola fonda crise económica é a causa explicativa.

Unha parte importante das persoas que emigran de Galicia son moi cualificadas (graduados ou licenciados universitarios, técnicos de formación profesional etc.) que buscan fóra o traballo que non conseguen na nosa comunidade.

É ben doado comprender os importantes recursos empregados para a costear a formación especializada de persoas que van deixar o valor engadido polo seu traballo fóra de Galicia. Cómpre realizar un esforzo especial para procurar xerar en Galicia postos de traballo que permitan que os que opten pola saída de Galicia sexa por propia vontade, non expulsados pola falla de futuro laboral na súa terra.

Chegados aquí, cómpre non esquecer a advertencia que fai o INE sobre os datos dos movementos migratorios e á que fixemos referencia no comezo deste epígrafe: “La estadística de las migraciones entraña la mayor dificultad en la medición estadística de la población (...) La observación de variaciones en el Padrón pudiera ser insuficiente para la medición de los flujos migratorios. Así, esta operación estadística nace con la vocación de ir incorporando en su metodología de cálculo cuantas fuentes adicionales de información y mejoras metodológicas se consideren oportunas para una mejor identificación y medición del fenómeno migratorio”.

E tanto que queda por facer. A emigración galega está sendo desde o comezo da crise maior da que rexistran os datos oficiais. O propio Secretario Xeral de Emigración da Xunta de Galicia recoñecía explicitamente en declaración á prensa: “Está emigrando máis xente da que está recollida nos rexistros oficiais (...) a facilidade para a mobilidade determina que a xente que circula non teña que deixar constancia necesariamente en ningún tipo de rexistro. Polo tanto, as cifras oficiais son moi baixas (...) somos conscientes de que hai máis xente saíndo da que está recollida nos rexistros oficiais”.

Máis xente, pero ¿canta? Calquera estudo que axude á visibilidade da emigración que hoxe queda agochada nas estatísticas debe ser ben recibida.

Un estudo editado pola Universidade de Santiago na *Revista Galega de Economía* nos permite achegarnos máis á realidade. Computa a emigración galega intraestatal no período 2003-2010 en 315.155 persoas e sobrancea que das comunidades autónomas de destino, tres superan o limiar das 30.000 persoas: Madrid (70.601 persoas), Cataluña (38.172) e Canarias (32.152).

A desagregación por idades que recolleemos no cadro 4.18 explicita que 270.150 persoas que emigraron no período estudado eran menores de 45 anos (86% do total); se nos centramos nos menores de 30 anos, supoñen case a metade da emigración (147.141 persoas, un 46,6%).

■ Cadro 4.18

Emigración intraestatal de Galicia. Por grupos de idade. 2003-2010

	2003
Ata 30 anos	147.141
30-44 anos	123.009
45-54 anos	35.272
55 ou máis	9.733

Datos provisionais

Fonte: INE. Estadística de migraciones

Os titulados universitarios que marcharon de Galicia de 2003 a 2010 foron 39.581 (un 12,5% do total de emigración), o que, segundo os autores do estudo, significa que

a metade dos titulados universitarios no período analizado emigraron a outras comunidades autónomas na procura de emprego.

Ademais, 33.479 titulados en Formación Profesional emigraron de Galicia nese período, polo que a suma cos titulados universitarios ascendeu a 73.060 persoas. Velaí vai boa parte do noso capital humano, dos nosos recursos humanos máis cualificados, o que reflicte as graves deficiencias estruturais do tecido produtivo galego, incapaz de reter con emprego á súa poboación, e ao mesmo tempo trae como consecuencia o debilitamento do potencial produtivo de Galicia, o achique da nosa fronteira de posibilidades de produción no futuro.

Ese mesmo estudo sinala que tan só un 26,6% das persoas que están a os traballar en Galicia estiman que o seu traballo se adecúa ao que estudou. Visto ao revés: un 73,4% da nosa poboación ocupada traballa nun emprego que non ten que ver cos seus estudos.

Focalizando no persoal de maior cualificación profesional, este estudo determina que “un 42% dos titulados superiores están en situación de subemprego en Galicia”.

4.2 Resumo das principais variables laborais

Estudaremos neste epígrafe as grandes liñas do mercado de traballo en Galicia segundo os datos da *Encuesta de poboación activa* (EPA) de poboación de alomenos 16 anos, activa, ocupada, desempregada e inactiva, distribuídos segundo diversos criterios (sexo, provincia, grupos de idade etc.) e máis nas súas taxas (de actividade, ocupación e desemprego).

A EPA elabóraa o INE desde 1964 coas técnicas estatísticas a partir dunha mostra continua de fogares; o seu obxectivo principal é estudar a poboación de alomenos 16 anos segundo a súa relación co mercado de traballo (poboacións activa, inactiva, ocupada e desempregada). Cómpre subliñar que en 2008 o IGE e máis o INE asinaron un acordo de colaboración para duplicar a mostra sometida a estudo no ámbito territorial galego; este convenio permitiu que desde o terceiro trimestre de 2009 dispoñamos de mellor información sobre o noso mercado de traballo.

Dado o progresivo envellecemento demográfico de Galicia, a poboación xuvenil vai minguando e cada ano vanse incorporando ao estudo da EPA menos persoas que cumpran 16 anos; isto conleva que nos últimos anos a poboación galega de alomenos 16 anos vaia decrecendo; en 2013 esta diminución foi de 14.600 persoas, máis que a caída acumulada do bienio 2011-2012, e quedou en 2.377.200 persoas.

■ **Cadro 4.19** Poboación de alomenos 16 anos, por actividade económica. Galicia. 2007-2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Poboación activa	1.292,0	1.314,8	1.317,4	1.300,9	1.311,2	1.310,2	1.283,5
Poboación ocupada	1.193,4	1.200,1	1.151,4	1.100,7	1.083,0	1.039,4	1.006,4
Poboación parada	98,7	114,7	165,9	200,3	228,3	270,7	282,6
Poboación inactiva	1.088,9	1.072,8	1.068,9	1.082,4	1.065,8	1.055,0	1.093,7

Datos en miles. Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005

Fonte: INE. EPA. Elaboración polo IGE a partir dos ficheiros proporcionados polo INE

Os datos do cadro 4.19 explicitan que:

- A poboación activa galega baixou intensamente en 2013, despois do lixeiro descenso de 2012 e da suba en tres dos catro anos do período 2008-2011 (todos agás 2010). En 2013 hai 29.500 persoas activas menos que un quinquenio antes.
- A poboación ocupada de Galicia baixou en 2013 por quinto ano consecutivo; desta volta fíxoo con menor intensidade que no ano anterior; quedou no limiar do millón de persoas.
- A partir do máximo de poboación con emprego do ano 2008 (1.200.100 persoas, cunha suba lixeira respecto de 2007) a forte crise económica traducíuse na perda de 193.700 postos de traballo en Galicia (unha caída acumulada do 16,2%).
- O paro estimado pola EPA medrou sempre no último sexenio, con especial intensidade en 2009 e 2012, anos de recesión moi aguda. Partindo da poboación desempregada de 2007 (98.700 persoas) subiu o paro en 183.900 persoas en Galicia (incremento acumulado do 185% no último sexenio), o que reflicte un dos efectos máis dramáticos que tivo a crise económica no noso mercado laboral.
- A poboación inactiva medrou en 2013 en 38.700 persoas. No conxunto do último sexenio, a suba foi algo inferior (4.800 persoas menos).

As persoas que desexen consultar a diferenciación por sexos da poboación galega de alomenos 16 anos segundo a súa actividade económica nos últimos anos, poden facelo ao fío do cadro 5.7, no capítulo: “A muller no mundo laboral”.

A comparanza das poboacións activa, ocupada e desempregada para Galicia, España e a Unión Europea no último trienio figura no cadro 4.20.

■ Cadro 4.20 Balance do mercado de traballo en Galicia, España e UE-27. 2011-2013

	2011			2012			2013		
	Galicia	España	UE-27	Galicia	España	UE-27	Galicia	España	UE-27
Poboación activa	1.313,3	22.915,8	235.704,3	1.303,3	22.756,1	237.120,2	1.265,1	22.509,4	237.050,0
Poboación ocupada	1.072,9	17.645,9	212.068,3	1.026,0	16.798,0	211.593,3	987,3	16.626,9	211.692,1
Poboación desempregada	240,4	5.269,9	23.636,0	277,4	5.958,1	25.580,9	277,8	5.882,5	25.357,9

Datos en miles. Datos do cuarto trimestre de cada ano
Fonte: INE (EPA) e EUROSTAT

Sobrancearemos que:

- No conxunto da UE-27, EUROSTAT estima que en 2013 a poboación activa mantívose estable, despois das subas do bienio 2011-2012. No conxunto de España baixou en 2013 un 1,2% e en Galicia máis do dobre (2,9%).
- A poboación ocupada da UE-27 presentou pequenas variacións no último trienio e mantívose en 2013 nun nivel semellante ao de 2011, mentres que baixou con intensidade (ao redor dun 10%) en Galicia e no total do Estado.

■ A poboación desempregada na UE-27 subiu en máis de tres millóns de persoas no bienio 2011-2012 (1.068.900 persoas en 2011 e 1.944.900 en 2012) e baixou en 223.000 en 2013.

4.3 Poboación activa e taxa de actividade

Neste epígrafe afondaremos no estudo da taxa de actividade e da poboación activa galega no último trienio e situaremos os valores de Galicia no contexto estatal e máis no da Unión Europea.

4.3.1 Poboación activa

Comezaremos o estudo da poboación activa coa presentación da súa evolución por comunidades autónomas nos cuartos trimestres do último trienio. O cadro 4.21 reflicte que:

- A poboación activa galega no cuarto trimestre de 2013 totalizou 1.265.100 persoas, 38.200 menos que no ano anterior:
- A participación de Galicia na poboación activa de España en 2013 (5,6%) baixou unha décima respecto do ano anterior e quedou tres décimas por baixo do peso demográfico de Galicia no conxunto do Estado.

■ **Cadro 4.21 Poboación activa. Por CC.AA. 2011-2013**

	Valores absolutos. Miles			Distribución porcentual			Porcentaxe variacións anuais		
	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 11	T IV 12	T IV 13
Andalucía	3.998,1	4.022,5	3.983,2	17,3	17,5	17,6	0,5	0,6	-1,0
Aragón	649,8	657,4	633,4	2,8	2,9	2,8	1,0	1,2	-3,7
Asturias	478,7	480,4	469,4	2,1	2,1	2,1	0,3	0,4	-2,3
Baleares	581,5	593,1	587,5	2,5	2,6	2,6	0,5	2,0	-0,9
Canarias	1.105,4	1.117,6	1.120,4	4,8	4,9	4,9	1,8	1,1	0,3
Cantabria	279,2	278,5	274,9	1,2	1,2	1,2	1,6	-0,3	-1,3
Castela - León	1.174,4	1.159,9	1.138,3	5,1	5,1	5,0	-0,8	-1,2	-1,9
Castela - A Mancha	1.004,4	987,7	981,0	4,4	4,3	4,3	1,4	-1,7	-0,7
Cataluña	3.782,2	3.696,6	3.685,5	16,4	16,1	16,3	-1,0	-2,3	-0,3
C. Valenciana	2.520,3	2.492,0	2.493,9	10,9	10,9	11,0	0,3	-1,1	0,1
Extremadura	494,1	509,9	495,7	2,1	2,2	2,2	-0,6	3,2	-2,8
Galicia	1.313,3	1.303,3	1.265,1	5,7	5,7	5,6	1,3	-0,8	-2,9
Madrid	3.366,8	3.347,4	3.285,4	14,6	14,6	14,5	-2,1	-0,6	-1,9
Murcia	743,9	732,0	717,4	3,2	3,2	3,2	-0,5	-1,6	-2,0
Navarra	307,8	306,9	247,9	1,3	1,3	1,3	0,3	-0,3	-2,9
País Vasco	1.058,7	1.022,2	1.005,0	4,6	4,5	4,4	0,4	-3,4	-1,7
A Rioxa	156,0	149,5	153,3	0,7	0,7	0,7	0,1	-4,2	2,5
Ceuta e Melilla	36,2	65,6	67,3	0,2	0,3	0,3	-41,3	81,2	2,6
España	23.081,2	22.922,4	22.654,5	100,0	100,0	100,0	-0,1	-0,7	-1,2

* Os datos correspóndense coas series revisadas segundo a metodoloxía EPA-2005 (cambio de base de poboación).

Fuente: INE, EPA 4º trimestre de cada ano (cadro tomado do MESS: Informe Trimestral de Análisis del Mercado de Trabajo, nº 108, marzo 2014)

- Diminuíu a poboación activa de Galicia en 2013 un 2,9%, máis do dobre que a media estatal (1,2%).
- Os maiores crecementos porcentuais foron o das cidades autónomas (Ceuta e Melilla) e Canarias; os maiores descenso, os de Aragón, Galicia e Navarra.

4.3.2 Taxa de actividade

Cómpre, para comezar, facer unha precisión metodolóxica: salientaremos que poden usarse dúas variables distintas ao estudar a *taxa de actividade*.

Por unha banda, podemos definila como **a porcentaxe de persoas activas respecto da poboación de 16 a 64 anos**. Así, de cada cen persoas “potencialmente activas” (por razón de idade) teremos cantas integran a poboación activa (é dicir, a que está traballando ou buscando traballo activamente). Cando nos refiramos a ela, citarémola como *a taxa de ocupación da poboación de 16 a 64 anos*.

Conecta moi ben coa realidade económica, porque focaliza só as persoas de máis de 15 anos e menos de 65, que son as que “potencialmente” interveñen activamente no mercado de traballo; a partir dos 65 anos a poboación, pola súa actividade económica, computa como xubilada, aínda que sabemos que non é así en determinadas profesións (pois non todas teñen establecidas a mesma idade para xubilarse) e que, baixando ao nivel de cada persoa, pode prexubilarse antes dos 65 anos ou seguir traballando despois de esa idade.

Por outra banda, podemos definir a taxa de actividade como **a porcentaxe de persoas activas respecto da poboación de alomenos 16 anos**. Así, de cada cen persoas de máis de quince anos cuantificamos cantas forman parte da poboación activa (é dicir, está traballando ou buscando traballo activamente). Cando nos refiramos, sen máis, á *taxa de actividade*, é a recollida nesta definición.

Obviamente, se usamos esta segunda definición a taxa de actividade resultará menor, porque dividiríamos un numerador igual entre un denominador maior (no que figuran “a maiores” persoas de 65 ou máis anos). En países cunha estrutura poboacional máis envellecida (como Galicia), para un mesmo número de persoas activas a taxa de actividade das persoas de alomenos 16 anos é menor que noutro cunha poboación máis nova.

No estudo diacrónico da taxa de actividade dun territorio, calquera das dúas taxas nos vale para explicar a súa evolución, pero cómpre que utilizemos a mesma e non as mesturaremos.

O cadro 4.22 reflicte os valores a cuarto trimestre no último trienio da taxa de actividade da poboación de 16 a 64 anos nas distintas comunidades autónomas:

- Foi en Galicia dun 73% en 2013, seis décimas menos que no ano anterior e 2,1 puntos porcentuais por baixo da taxa estatal, que quedou no cuarto trimestre de 2013 no maior nivel da serie histórica da EPA (75,1%).
- Galicia quedou en 2013 na parte baixa da clasificación por comunidades autónomas: tivo doce por riba e só catro por baixo (máis Ceuta e Melilla).

■ **Cadro 4.22** **Taxas de actividade da poboación de 16 a 64 anos. Por comunidades autónomas. 2011-2013**

	Valores das taxas en porcentaxe			Variacións anuais en puntos porcentuais		
	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 10	T IV 12	T IV 13
Andalucía	71,5	72,4	72,3	0,3	0,9	0,1
Aragón	75,9	77,6	76,0	1,0	1,6	-0,1
Asturias	68,5	69,7	69,8	0,8	1,2	-1,5
Baleares	77,0	77,9	76,3	0,2	1,0	0,1
Canarias	74,1	74,6	74,8	1,0	0,5	-1,6
Cantabria	71,4	72,7	72,8	1,2	1,3	0,2
Castela - A Mancha	74,0	73,5	74,1	1,0	-0,5	0,6
Castela - León	73,5	73,5	73,7	0,2	0,0	0,2
Cataluña	78,1	77,9	78,5	0,1	-0,2	0,6
C. Valenciana	74,8	74,7	75,3	0,6	-0,1	0,6
Extremadura	69,4	72,1	71,0	-0,4	2,7	-1,1
Galicia	73,5	73,6	73,0	1,6	0,2	-0,6
Madrid	77,9	78,2	78,0	-1,2	0,3	-0,2
Murcia	74,8	74,0	74,3	-0,3	-0,8	0,3
Navarra	75,3	75,9	75,0	0,3	0,6	-1,0
País Vasco	75,8	74,9	74,9	1,5	-0,8	-0,1
A Rioxa	76,2	74,8	77,0	1,0	-1,5	2,3
Ceuta e Melilla	66,3	63,7	67,4	3,4	-1,9	0,7
España	74,8	75,0	67,3	0,3	0,3	-0,2

Cadro tomado de: *Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Informe Trimestral de Análisis del Mercado de Trabajo, nº 108, marzo 2014*
 Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano

■ As maiores taxas de actividade presentáronas en 2013, Cataluña, Madrid e A Rioxa; as menores, ao igual que no ano anterior, as dúas cidades autónomas e Asturias.

En 2013 a taxa de actividade galega da poboación de 16 a 64 anos (73%) quedou sete décimas por riba da taxa da Unión Europea (63,3%). O problema grave, como veremos máis adiante neste mesmo capítulo, non está na contía desta porcentaxe, senón en que unha parte moi relevante da poboación activa de Galicia (ou do conxunto do Estado español) non se aproveita produtivamente, senón que está desempregada.

As persoas que desexen estudar a diferenciación por sexos da taxa de actividade de cada comunidade autónoma, pode facelo coa consulta do cadro 5.8, no capítulo deste Informe Sociolaboral titulado: “A muller no mundo laboral”.

4.4.3 Distribución por sexos e provincias

A desagregación por sexos das taxas de actividade da poboación galega de 16 a 64 anos galega no último cuatrienio que figura no cadro 4.23 reflicte, cos datos do cuarto trimestre de cada ano, que no bienio 2011-2012 a tendencia da taxa foi claramente ascendente nas mulleres (con especial intensidade en 2011) mentres que nos homes subiu moi lixeiramente (catro décimas). En 2013 baixou moito nos homes (1,1 puntos porcentuais) e un pouco nas mulleres (dúas décimas).

■ **Cadro 4.23** Taxa de actividade. Por sexo. Galicia 2010-2013

	Homes	Mulleres
2010	78,0	65,9
2011	78,4	68,6
2012	78,4	69,0
2013	77,3	68,8

4º trimestre de cada ano
Fonte: INE, EPA. Elaboración polo IGE

Pese a esa evolución, o diferencial entre as taxas de actividades masculina e feminina segue a ser en 2013 aínda moi alto (8,5 puntos porcentuais) a prol dos homes.

Na comparanza coas taxas de España, a das mulleres de 16 a 64 anos é seis décimas maior no total do Estado (69,4% fronte a 68,8%) e a dos homes en 2013 é 3,5 puntos porcentuais superior en España (80,8%) que en Galicia (77,3%).

No cadro 4.23 ofrecemos os datos que permiten unha visión diacrónica da poboación activa nas provincias galegas; subliñaremos que:

- En 2013 a poboación activa baixou nas catro provincias, con especial intensidade na de A Coruña.
- A variación acumulada da poboación activa galega de 2007 a 2013 foi de suba nas provincias setentrionais e de diminución nas meridionais.

■ **Cadro 4.24** Poboación activa. Por provincias. 2007-2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A Coruña	539,3	551,3	564,7	551,5	559,9	566,2	549,2
Lugo	150,7	154,1	152,0	158,1	156,5	154,2	152,2
Ourense	147,0	144,5	136,6	138,6	138,9	135,0	132,5
Pontevedra	455,6	464,8	464,0	452,8	455,9	454,7	446,3

Datos en miles. Medias anuais. Metodoloxía: EPA 2005.
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

- No conxunto do último sexenio, na provincia de A Coruña creceu sempre a poboación activa agás dous anos (2010 e 2013), mentres que, no extremo contrario, medrou só dous anos en Lugo, Ourense e Pontevedra.

A diferenza por sexos das taxas de actividade no último quinquenio en cada unha das provincias figura no cadro 4.25. Ao fío del, subliñaremos que:

- A taxa de actividade global baixou en 2013 nas catro provincias, aínda que o fixo só unha décima en Lugo e dúas en Ourense.
- A análise cruzada das taxas de actividade por sexo e provincia reflicte que só subiu en 2013 a feminina na provincia de Ourense.

■ Cadro 4.25 Taxa de actividade. Por sexo e provincia. 2009-2013

	Total	Homes	Mulleres
2009			
A Coruña	57,6	64,5	51,3
Lugo	49,4	55,7	43,5
Ourense	47,3	54,0	41,2
Pontevedra	57,4	65,7	49,7
2010			
A Coruña	56,2	63,3	49,9
Lugo	52,0	57,8	46,5
Ourense	48,1	55,1	41,9
Pontevedra	55,8	63,9	48,4
2011			
A Coruña	57,2	63,3	51,6
Lugo	51,9	57,3	46,9
Ourense	48,6	54,8	42,8
Pontevedra	56,3	63,8	49,5
2012			
A Coruña	58,0	64,0	52,7
Lugo	51,6	56,6	46,9
Ourense	47,7	53,6	42,4
Pontevedra	56,3	63,5	49,6
2013			
A Coruña	56,8	62,9	51,4
Lugo	51,5	56,4	46,8
Ourense	47,5	52,4	42,9
Pontevedra	55,5	62,1	49,3

Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE

■ A menor taxa de actividade en 2013, pese á suba de medio punto porcentual nese ano, segue a darse nas mulleres nunha das provincias de menor desenvolvemento socioeconómico (Ourense: 42,9%), mentres que, pola contra, a maior taxa de actividade segue a ser a dos homes en A Coruña (62,9%).

4.4 Poboación ocupada. Taxa de ocupación

De forma semellante ao estudo que no anterior epígrafe fixemos coa poboación activa, centrarémonos agora na poboación ocupada; en primeiro lugar estudaremos a súa evolución no último trienio nas distintas comunidades autónomas; despois faremos o mesmo coa taxa de ocupación e situaremos os valores en Galicia desta variable laboral no contexto estatal e da UE. Posteriormente analizaremos cómo se distribúe en Galicia por sexos, provincias, sectores económicos, situación profesional e tipos de contrato (temporal ou definitivo, a tempo parcial ou completo, no sector privado ou no público).

4.4.1 Poboación ocupada

O cadro 4.26 preséntanos os datos da poboación ocupada en cada unha das comunidades autónomas no cuarto trimestre ao longo do último trienio, así como a variación que en termos relativos presentou cada unha delas. Salientaremos que:

- Galicia baixou en 2013 do limiar do millón de persoas ocupadas, trala forte destrución de emprego no último quinquenio (207.800 postos de traballo).
- A diminución porcentual da poboación ocupada de Galicia en 2013 (-3,8%) triplicou á do conxunto do Estado (-1,2%). Da eliminación de 198.900 empregos netos en España no ano 2013, 38.700 corresponderon a Galicia (un 19,5%, máis do triplo da nosa porcentaxe demográfica ou de PIB no total estatal).
- O emprego baixou no ano 2013 na maioría das comunidades (e cidades) autónomas; subiu en catro e tan só en Cataluña superou o limiar do 1% (cun 1,9%).

■ **Cadro 4.26 Poboación ocupada. Por comunidades autónomas. 2011-2013**

	Valores absolutos. Miles			Distribución porcentual			Porcentaxe variacións anuais		
	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 11	T IV 12	T IV 13
Andalucía	2.749,6	2.580,0	2.536,7	15,4	15,2	15,1	-3,5	-6,2	-1,7
Aragón	540,4	535,5	503,1	3,0	3,2	3,0	0,0	-0,9	-6,1
Asturias	388,2	366,2	364,9	2,2	2,2	2,2	-2,5	-5,7	-0,4
Baleares	434,9	449,0	452,9	2,4	2,6	2,7	-3,4	3,2	0,9
Canarias	763,5	749,2	748,7	4,3	4,4	4,5	-1,0	-1,9	-0,1
Cantabria	234,7	225,0	219,7	1,3	1,3	1,3	0,4	-4,1	-2,4
Castela - A Mancha	758,8	691,2	694,9	4,3	4,1	4,1	-2,6	-8,9	0,5
Castela - León	972,8	919,1	887,5	5,5	5,4	5,3	-2,4	-5,5	-3,4
Cataluña	3.006,8	2.811,4	2.865,1	16,9	16,6	17,1	-4,0	-6,5	1,9
C. Valenciana	1.879,0	1.791,8	1.797,9	10,6	10,6	10,7	-3,0	-4,6	0,3
Extremadura	352,8	336,2	335,7	2,0	2,0	2,0	-6,7	-4,7	0,1
Galicia	1.072,9	1.026,0	987,3	6,0	6,1	5,9	-1,8	-4,4	-3,8
Madrid	2.743,4	2.680,0	2.594,4	15,4	15,8	15,5	-5,3	-2,2	-3,3
Murcia	544,8	515,5	509,5	3,1	3,0	3,0	-2,8	-5,4	-1,2
Navarra	265,3	254,2	247,7	1,5	1,5	1,5	-2,1	-4,2	-2,6
País Vasco	925,3	859,4	846,7	5,2	5,1	5,1	-1,5	-7,1	-1,5
A Rioxa	126,8	121,5	122,5	0,7	0,7	0,7	-3,5	-4,2	0,8
Ceuta e Melilla	47,5	43,9	43,0	0,3	0,3	0,3	3,3	-7,6	-2,1
España	17.807,5	16.957,1	16.758,2	100,0	100,0	100,0	-3,3	-4,8	-1,2

Tomado de: Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Informe Trimestral de Análisis del Mercado de Trabajo, nº 108, marzo 2014
 Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano

- A participación de Galicia no total de ocupación española no cuarto trimestre de 2013 baixou dúas décimas respecto do ano anterior e quedou nun 5,9%, á par do noso peso demográfico no conxunto do Estado.

4.4.2 Taxa de ocupación

Cómpre, para comezar este apartado, facer unha precisión metodolóxica: poden usarse dúas variables distintas no estudo da *taxa de ocupación*.

Podemos definila, nunha primeira acepción, como a porcentaxe de persoas ocupadas respecto da poboación de 16 a 64 anos. Así, de cada cen persoas “potencialmente activas” (por razón de idade) cuantificamos cantas traballan. Cando nos refiramos a ela, citarémola como *a taxa de ocupación da poboación de 16 a 64 anos*.

Conecta moi ben coa realidade económica, porque focaliza as persoas de idades superiores aos 15 anos e inferiores a 65, que son as que “potencialmente” interveñen activamente no mercado de traballo.

Alternativamente, podemos definir a taxa de ocupación como a porcentaxe de persoas con emprego respecto da poboación de alomenos 16 anos. Así, de cada cen persoas de máis de quince anos, reflectimos cantas teñen emprego.

Obviamente, se usamos esta segunda definición, a taxa de ocupación resultará menor, porque dividiríamos un numerador igual (a poboación ocupada) entre un denominador superior (porque nel figuran “a maiores” as persoas de 65 ou máis anos). Cando ao longo do texto nos refiramos simplemente á *taxa de ocupación*, esta será a recollida nesta segunda definición.

En países cunha estrutura poboacional máis envellecida (como Galicia), a igual poboación ocupada, a taxa de ocupación da poboación de 16 ou máis anos será menor que noutro cunha estrutura de idades máis nova.

No estudo diacrónico da taxa de actividade dun territorio, a taxa de actividade nos vale en calquera das dúas formas; o que non podemos é mesturalas, porque non habería coherencia nos datos.

As taxas de ocupación da poboación de 16 a 64 anos nas distintas comunidades autónomas no cuarto trimestre do último trienio recollémolas no cadro 4.27.

- A taxa galega baixou en 2013 un punto porcentual, mentres subiu unha décima a porcentaxe media española.
- Tralo recorte do diferencial en 2013, Galicia quedou 1,5 puntos porcentuais por riba da taxa estatal.
- Na análise por comunidades autónomas, en 2013 as maiores caídas das taxas producíronse en Aragón, Galicia e Madrid, mentres que onde máis medrou foi en Cataluña.
- No cuarto trimestre de 2013 as comunidades con maiores taxas son: País Vasco, Navarra, Madrid e a Ríoxa mentres que as menores son as das dúas cidades autónomas, seguidas de Andalucía e Extremadura.

As taxas de ocupación das poboacións galega e española de 16 a 64 anos no cuarto trimestre de 2013 (56,9% e 55,4% respectivamente) están moi por baixo da que EUROSTAT proporciona para a UE-27 (63,7%).

■ **Cadro 4.27** **Taxas de ocupación da poboación de 16 a 64 anos. Por comunidades autónomas. 2011-2013**

	Valores das taxas en porcentaxe			Variacións anuais en puntos porcentuais		
	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 11	T IV 12	T IV 13
Andalucía	49,1	46,4	46,0	-1,9	-2,7	-0,4
Aragón	63,0	63,1	60,3	0,2	0,0	-2,7
Asturias	55,5	53,0	54,2	-1,0	-2,4	1,1
Baleares	57,4	58,9	58,8	-2,2	1,5	-0,1
Canarias	51,0	49,9	50,0	-0,9	-1,2	0,1
Cantabria	60,0	58,7	58,2	0,2	-1,3	-0,5
Castela - A Mancha	55,9	51,3	52,4	-1,6	-4,5	1,1
Castela - León	60,9	58,2	57,4	-0,9	-2,6	-0,8
Cataluña	62,0	59,1	60,9	-1,9	-2,9	1,8
C. Valenciana	55,8	53,6	54,2	-1,5	-2,1	0,6
Extremadura	49,5	47,5	48,0	-3,5	-2,1	0,5
Galicia	59,9	57,8	56,9	-0,6	-2,1	-1,0
Madrid	63,4	62,5	61,6	-3,2	-0,8	-1,0
Murcia	54,8	52,0	52,7	-1,5	-2,8	0,7
Navarra	64,8	62,8	62,4	-1,4	-2,0	-0,4
País Vasco	66,1	62,9	63,0	0,0	-3,2	0,1
A Ríoxa	61,9	60,7	61,5	-1,5	-1,2	0,8
Ceuta e Melilla	46,7	42,3	43,1	-1,5	-4,1	0,9
España	57,6	55,4	55,4	-1,7	-2,2	0,1

Cadro tomado de: *Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Informe Trimestral de Análisis del Mercado de Trabajo, nº 108, marzo 2014*
 Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano

Xa en anteriores *Informes Sociolaborais* subliñamos a gravidade de que as economías galega e española teñan unhas taxas de ocupación tan baixas en comparanza coas do conxunto da Unión Europea (6,8 puntos porcentuais menos en Galicia e 8,3 en España) porque reflicte a incapacidade para dar unha saída produtiva eficiente aos nosos recursos humanos, imprescindible para a converxencia real cos países máis desenvolvidos economicamente.

Estes datos reflicten, en definitiva, que, en comparanza coa media da UE, sete de cada cen persoas de Galicia “potencialmente activas” por razón da súa idade (as de 16 a 64 anos) non poden facer a súa achega co seu traballo á xeración de riqueza no noso país.

A homologación da taxa media da emprego galega coa da UE implicaría (mesmo supoñendo que non medrase a produtividade media actual, senón que se mantivese estable) un recorte de case sete puntos porcentuais no diferencial do PIB por habitante entre Galicia e a media da Unión Europea.

Mentres iso non aconteza, boa parte do noso capital humano debe buscar o seu emprego fóra de Galicia; moito corresponde a persoal cualificado (maioritariamente con estudos universitarios ou de ciclos formativos de FP) que, despois de formarse aquí, van deixar o froito do seu traballo fóra, noutros territorios con maior desenvolvemento económico-social e capacidade de xeración de emprego.

Outras comunidades autónomas que están por diante de nós na xeración de riqueza (como País Vasco, Madrid, Navarra, A Rioxa ou Cataluña) teñen taxas de ocupacións semellantes á media da UE, sinal inequívoco de que están a aproveitar moito mellor que nós os recursos humanos dos que dispoñen.

No cadro 4.28 presentamos unha visión diacrónica das taxas de ocupación da poboación de 16 a 64 anos en España e no conxunto da Unión Europea. Subliñáremos que:

■ **Cadro 4.28** Taxas de ocupación da poboación 16-64 anos. España/UE. 2005-2013

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
España	63,3	64,8	65,6	64,3	59,8	58,6	57,7	55,7	55,4
UE	63,4	64,4	65,3	65,8	64,5	64,1	64,3	64,2	63,7
Diferencial España-UE	-0,1	0,4	0,3	-1,5	-4,7	-5,5	-6,6	-8,5	-8,3

Elaboración propia
Fonte: INE (EPA) e Eurostat

- Partindo de taxas de emprego semellantes en España e a UE en 2005, España acadou taxas maiores no bienio 2006-2007, pero o maior impacto da crise económica no Estado español fixo que a situación virase en 2008 e a diferenza abriuse máis e máis a prol da UE ata 2012; en 2013 pechouse dúas décimas o diferencial.
- A “gran recesión” de 2009 foi un ano clave na apertura do diferencial, porque nel a caída estatal (4,5 puntos porcentuais) foi máis do triplo que na UE (1,3).
- No ano 2013 baixou a diferenza (en dúas décimas) entre as taxas de ocupación de España e o promedio da UE-27, pero segue a ser moi alta (a segunda nos nove anos analizados).

4.4.3 Distribución por sexos, provincias, sectores económicos, situacións profesionais e tipo de contrato

A desagregación por sexos en Galicia das taxas de ocupación das persoas de 16 ou máis anos que figura no cadro 4.29 reflicte que:

- Descenderon en 2013 tanto a taxa de emprego dos homes (1,7 puntos porcentuais) como a das mulleres (1,2 puntos porcentuais).
 - Como consecuencia desa evolución, en 2013 o diferencial entre as taxas de emprego masculino e feminino quedou en 8,8 puntos porcentuais a prol dos homes (fora de 9,3 puntos en 2012, de 11,2 en 2011... e de 18,3 en 2007). A diverxencia, aínda que moi grande, pasou a ser a metade no último sexenio.
- A análise da taxa de ocupación das provincias galegas (coa diferenciación por sexos) do cadro 4.30 amosa que:
- Reduciuse a taxa global de emprego todos os anos analizados en A Coruña, Ourense e Pontevedra; en Lugo, pola súa banda, subiu un ano (2010).

■ **Cadro 4.29** **Taxas de ocupación. Por sexo. Galicia. 2007-2013**

	Taxa de ocupación		
	Total	Homes	Mulleres
2007	50,1	59,7	41,4
2008	50,3	59,0	42,3
2009	48,3	55,1	41,9
2010	46,2	52,8	40,1
2011	45,6	51,4	40,2
2012	43,9	48,8	39,5
2013	42,5	47,1	38,3

Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE

■ **Cadro 4.30** **Taxa de ocupación. Por sexo e provincia. 2008-2013**

	Total	Homes	Mulleres
2008			
A Coruña	51,2	60,2	43,0
Lugo	46,7	54,5	39,4
Ourense	46,6	54,4	39,1
Pontevedra	51,8	60,9	43,6
2009			
A Coruña	50,9	57,6	44,8
Lugo	44,8	50,9	39,1
Ourense	42,4	49,1	36,4
Pontevedra	48,4	56	41,5
2010			
A Coruña	48,4	55,1	42,3
Lugo	46,3	51,8	41,1
Ourense	40,2	46,8	34,2
Pontevedra	45,6	52,5	39,3
2011			
A Coruña	48	53,7	42,9
Lugo	45,7	50,8	41
Ourense	39,9	45,4	34,7
Pontevedra	44,5	50,9	38,7
2012			
A Coruña	47,3	52,1	43,1
Lugo	43,1	46,4	40
Ourense	37,6	42,7	32,9
Pontevedra	42,4	47,9	37,5
2013			
A Coruña	45,4	50,2	41,1
Lugo	41,6	45,2	38,2
Ourense	36	39,5	32,8
Pontevedra	41,7	46,9	36,9

Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE.

■ A provincia de A Coruña presenta de novo en 2013 (como ocorre desde 2009) a maior taxa global de emprego (45,4%), 9,4 puntos porcentuais máis que na provincia de menor taxa (Ourense). Ben lonxe queda xa para calquera provincia galega o limiar do 50%, que en 2008 superaban A Coruña e Pontevedra e en 2009 A Coruña.

■ Na desagregación por sexos e provincias das taxas de emprego conséntase que nas mulleres a taxa de ocupación máis baixa foi todos os anos analizados a de Ourense (32,8% en 2013, ano no que quedou 8,3 puntos porcentuais por baixo da provincia en que foi maior esta porcentaxe: A Coruña).

■ A análise cruzada por sexos e provincias en 2013 reflicte que a taxa de emprego baixou para os dous sexos nas catro provincias galegas, e fíxoo con especial intensidade nos homes na provincia de Ourense.

A poboación máis nova é a que esta a sufrir máis duramente a perda do emprego nesta dura crise económica: as persoas de 16 a 34 anos concentraron o 82% da caída do emprego en Galicia de 2010 a 2013. Destacaremos, por grupos de idade, no tocante a esta destrución de postos de traballo, que:

Mentres no último trienio a diminución media da poboación ocupada galega foi dun 8,9%, a caída no grupo de idade de 16 a 34 anos (38,7%) cuádruplicou esa porcentaxe.

Cando de 2010 a 2013 baixou a poboación ocupada galega un 8,9%, a perda de emprego no grupo de idade de 25 a 34 anos foi máis do dobre (21%).

Pola contra, mantívose estable a poboación ocupada galega entre os maiores de 54 anos e baixou (un 6,1%) por baixo da media nas persoas de 35 a 44 anos.

O cadro 4.31 permítenos unha visión diacrónica da distribución por sectores produtivos da poboación ocupada en Galicia desde o inicio da actual crise económica. Saliñaremos que:

■ A poboación ocupada baixou en 2013 nos catro sectores económicos, e, obviamente, no total.

■ Baixou a poboación ocupada todos os anos nos catro sectores, agás na industria en 2011.

■ **Cadro 4.31 Poboación ocupada por sector económico. Galicia 2008-2013**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	1.200,1	1.151,4	1.100,7	1.083,0	1.039,4	1.006,4
Agricultura e pesca	93,8	91,6	86,6	83,2	79,8	74,4
Industria	215,9	194,1	171,6	175,5	163,8	153,3
Construción	134,1	115,7	105,2	91,3	79,0	69,3
Servizos	756,4	750,1	737,2	733,0	716,9	709,4

Datos en miles. Medias anuais.

Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE

- A maior destrución de postos de traballo no quinquenio 2008-2013, en valores absolutos, produciuse no sector da construción (64.800 empregos netos), seguido de cerca pola industria (62.600).
- A construción encabeza tamén (e desta volta con gran diferenza respecto dos outros sectores económicos) a porcentaxe de destrución de postos de traballo (cun 48,3%), a moita distancia do sector que a segue (a industria: 29%).
- O sector dos servizos, a auténtica columna vertebral do emprego en Galicia, concentra en 2013 un 70,5% do emprego total galego (1.5 puntos porcentuais máis que no ano anterior), aínda que segue por baixo da media estatal, da media da UE e máis do conxunto das nacións máis desenvolvidos do mundo.

No cadro 4.32 recolleemos a distribución porcentual da poboación ocupada por sectores económicos en Galicia e España no último ano. Subliñaremos que:

- A porcentaxe estatal de poboación con emprego agrario (4,5%) en 2013 está moi por baixo da galega: 7,3%.
- Na industria é 1,4 puntos porcentuais maior en Galicia que en España; en 2013 baixou tres décimas en Galicia e catro na media estatal.
- Tanto en Galicia como no total estatal a maior diminución en 2013 produciuse na construción (seis e cinco décimas, respectivamente); a porcentaxe galega de poboación ocupada neste sector supera en un punto porcentual (0,9 puntos) á de España.
- Nos servizos Galicia quedou en 2013 máis de cinco puntos (5,2) por baixo da porcentaxe media española, despois de subir nese ano 1,1 puntos porcentuais na nosa comunidade autónoma e oito décimas no total estatal.

■ **Cadro 4.32** Porcentaxe de persoas ocupadas por sector económico. Galicia/España 2013

	Total	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
Galicia	100	7,6	15,5	7,3	69,7
España	100	4,5	14,1	6,3	75,2

Medias anuais
Fonte: INE, EPA

Para ver a evolución en Galicia nos cuartos trimestres do último trienio das situacións profesionais da poboación ocupada presentamos o cadro 4.33. Salientaremos que:

- A poboación asalariada diminuíu nos dous últimos anos, e fíxoo con especial intensidade en 2013. No bienio perdéronse 79.100 empregos por conta allea (un 9,3% dos que había en Galicia en 2008).
- A poboación asalariada supón actualmente un 77,1% da poboación ocupada, por baixo das porcentaxes estatal e da UE, e 1,2 puntos porcentuais menos que en Galicia no ano 2011 (78,3%).

■ Cadro 4.33

Poboación ocupada por situación profesional. Galicia. 2011-2013

	2011	2012	2013
Total poboación ocupada	1.083,0	1.039,4	997,6
Asalariados	847,9	813,4	768,8
Empresarios ou membros de cooperativas	223,5	225,8	221,1
Axudas familiares	11,5	10,1	7,7

Datos en miles, do cuarto trimestre. Metodoloxía EPA 2005
Fonte: INE, EPA. Elaboración do IGE

■ Séguelle á poboación asalariada en importancia cuantitativa do emprego a integrada polos empresarios e os membros de cooperativas. Subiu lixeiramente en 2012 e baixou máis en 2013. No bienio perdéronse 2.400 postos de traballo (un 1,1% dos que había en Galicia en 2011).

■ As persoas que traballan como “axudas familiares” baixaron un 30% no último bienio (3.800, en valor absoluto). A tendencia descendente produciuse os dous anos analizados, con especial intensidade en 2013. Supoñen xa só un 0,77% da ocupación galega e están fundamentalmente empregadas no sector primario (52%).

A desagregación das persoas asalariadas por tipo de contrato (temporal ou indefinido) que recolle o cadro 4.34 reflicte que:

■ En cada un dos tres últimos anos baixaron en Galicia tanto os contratos indefinidos como os temporais.

■ A diminución da contratación indefinida en Galicia no último bienio foi de 41.600 persoas (6,6%) e a temporal de 32.700 (15,8%).

■ Cadro 4.34

Contratación indefinida e temporal Galicia 2010-2013

	De duración indefinida			Temporal		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Galicia	633,9	605,6	592,3	206,9	181,5	174,2

Datos en miles do 4º trimestre. Metodoloxía EPA 2005
Fonte: INE, EPA

■ A taxa de temporalidade de Galicia (ou porcentaxe da poboación asalariada cun contrato temporal) é en 2013 dun 22,7%, catro décimas menos que no ano anterior (23,1%) e varios puntos porcentuais por baixo da taxa dos anos 2011 (24,6%) e 2010 (25,2%).

Nos capítulos 5 e 7 deste Informe Sociolaboral amplíamos a información relativa ás modalidades de contratación, polo que remitimos alí ás persoas interesadas en afondar nesta cuestión.

A distribución da poboación asalariada entre a que traballa a tempo completo e a que o fai a tempo parcial figura no cadro 3.35 para o último bienio. Nel podemos ollar a nidia diminución dos contratos con xornada completa e o crecemento dos de tempo parcial.

■ Cadro 4.35 **Persoas asalariadas por tipo de xornada Galicia 2012-2013**

	Tempo completo		Tempo parcial	
	2012	2013	2012	2013
Galicia	911,6	861,2	135,8	145,2

Datos en miles. Medias anuais. Fonte: INE (EPA)

Destacaremos que Galicia aumentou nos últimos anos a poboación contratada a tempo parcial, con especial intensidade en 2013, ano no que subiu en 9.600 persoas (máis que a suma do bienio anterior: 8.600).

Pola contra, baixou ano tras ano en Galicia a poboación ocupada con xornada completa, con especial intensidade en 2013 e en 2012, bienio no que se contabiliza a eliminación de 97.000 empregos desta modalidade.

A interacción destas dúas tendencias conlevou no último trienio unha suba da contratación a tempo parcial en Galicia de 18.200 empregos (14,3%) mentres que se eliminaron 116.300 con xornada completa (un 11,9%).

Con ser menor a poboación feminina galega que a masculina, hai o triplo de mulleres que de homes contratadas a tempo parcial en calquera dos anos analizados no cadro 4.35.

Se afondamos na EPA para coñecer o motivo que explicitan as persoas que están contratadas a xornada parcial, comprobamos que en Galicia dúas de cada tres (64,4%) non a teñen porque a elixan así por axeitarse mellor ás súas necesidades, senón porque non poden atopar traballo a tempo completo; e isto dáse tanto nos homes (67,9%) como nas mulleres (63,4%).

No cadro 4.36 vemos as persoas asalariadas dos sectores privado e público no último bienio en Galicia. Baixou o emprego en 2013 para os dous sectores.

■ Cadro 4.36 **Persoas Asalariadas. Sector público e privado. Galicia. 2012-2013**

	Sector público		Sector privado	
	2012	2013	2012	2013
Galicia	188,4	173,9	615	595

Datos en miles. Medias anuais. Fonte: INE (EPA)

Subliñaremos que en Galicia baixou tanto en 2013 como en 2012 a poboación contratada (fose no sector público ou no privado), con especial intensidade en 2013 no sector público e en 2012 no privado.

4.5 Poboación desempregada e taxa de paro

4.5.1 Poboación desempregada

Unha vez rematado o estudo da poboación ocupada, comezamos a análise doutro compoñente da poboación activa -a poboación desempregada- ao través dos datos que proporcionan as Enquisas de Poboación Activa elaboradas polo INE.

Seguindo o esquema utilizado nos epígrafes anteriores, estudaremos primeiramente a poboación desempregada nas distintas comunidades autónomas e logo as súas taxas de paro. Posteriormente afondaremos na distribución por sexos, provincias, grupos de idade e por tempo na procura de emprego.

O cadro 4.37 recolle, cos datos do cuarto trimestre, a poboación desempregada nas distintas comunidades autónomas no último trienio. Salientaremos que:

- En 2013 hai practicamente o mesmo número de persoas desempregadas en Galicia que en 2012 (400 máis).

■ **Cadro 4.37 Poboación desempregada. Por comunidades autónomas. 2011-2013**

	Valores absolutos. Miles			Distribución porcentual	Porcentaxe variacións anuais	
	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 13	T IV 12	T IV 13
Andalucía	1.248,5	1.442,6	1.446,6	24,5	15,5	0,3
Aragón	109,4	121,9	130,3	2,2	11,4	6,9
Asturias	90,5	114,1	104,5	1,8	26,1	-8,4
Baleares	146,5	144,1	134,6	2,3	-1,6	-6,6
Canarias	341,9	368,4	371,7	6,3	7,8	0,9
Cantabria	44,5	53,5	55,1	0,9	20,2	3,0
Castela - A Mancha	245,6	296,5	286,1	4,9	20,7	-3,5
Castela - León	201,5	240,8	250,8	4,3	19,5	4,2
Cataluña	775,4	885,1	820,4	13,9	14,1	-7,3
C. Valenciana	641,3	700,2	696,0	11,8	9,2	-0,6
Extremadura	141,3	173,6	160,1	2,7	22,9	-7,8
Galicia	240,4	277,4	277,8	4,7	15,4	0,1
Madrid	623,3	665,3	690,9	11,7	6,7	3,8
Murcia	199,1	216,6	207,9	3,5	8,8	-4,0
Navarra	42,5	52,6	50,1	0,8	23,8	-4,8
País Vasco	133,5	162,8	158,4	2,7	21,9	-2,7
A Rioxa	29,2	28,0	30,7	0,5	-4,1	9,6
Ceuta e Melilla	19,1	21,7	24,3	0,4	13,6	12,0
España	.273,6	5.965,4	5.896,3	100,0	13,1	-1,2

Cadro tomado de: *Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Informe Trimestral de Análisis del Mercado de Trabajo, nº 108, marzo 2014*
 Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano

- A lixeirísima suba porcentual do desemprego de Galicia en 2013 (0,1%) contrasta coa suba porcentual de dous díxitos no bienio anterior. Na media estatal baixou en 2013 un 1,2% o número de persoas desempregadas.
- Ao igual que no ano anterior, a poboación desempregada de Galicia representa un 4,7% do total estatal, porcentaxe menor en 1,2 puntos porcentuais ao noso peso relativo demográfico no Estado.
- Nun ano de crecemento do desemprego en sete comunidades autónomas (e nas dúas cidades autónomas), as maiores diminucións porcentuais foron, por esta orde, as de Asturias, Estremadura, Cataluña e Baleares.
- Pola contra, as maiores subas relativas tivéronas as dúas cidades autónomas, A Ríoxa e Aragón.

4.5.2 Taxa de desemprego

O cadro 4.38 permítenos o seguimento comparativo das taxas de desemprego (porcentaxe de persoas desempregadas sobre a poboación activa) nas distintas comunidades autónomas no cuarto trimestre do último trienio.

- A taxa de paro foi en 2013 dun 22,1% en Galicia (seis décimas máis que no ano anterior e 3,8 puntos porcentuais máis que en 2011).

■ **Cadro 4.38** Taxas de desemprego. Por comunidades autónomas. 2011-2013

	Valores das taxas en porcentaxe			Variacións anuais en puntos porcentuais		
	T IV 11	T IV 12	T IV 13	T IV 11	T IV 12	T IV 13
Andalucía	31,2	36,0	36,4	2,9	4,6	-0,1
Aragón	16,8	18,7	20,7	0,8	1,7	0,4
Asturias	18,9	24,0	22,5	2,2	4,9	2,0
Baleares	25,2	24,5	22,9	3,0	-1,0	-1,5
Canarias	30,9	33,2	33,3	2,0	2,0	-1,5
Cantabria	15,9	19,3	20,1	1,0	3,2	0,1
Castela - A Mancha	24,4	30,2	29,3	3,1	5,6	1,2
Castela - León	17,2	20,9	22,1	1,4	3,6	0,8
Cataluña	20,5	24,1	22,4	2,5	3,5	-0,8
C. Valenciana	25,4	28,2	28,0	2,5	2,7	-1,7
Estremadura	28,6	34,1	32,4	4,7	5,5	-1,8
Galicia	18,3	21,5	22,1	2,6	3,0	0,7
Madrid	18,5	20,1	21,0	2,8	1,4	1,0
Murcia	26,8	29,8	29,1	1,8	2,9	-0,6
Navarra	13,8	17,3	16,8	2,2	3,4	-0,5
País Vasco	12,6	16,1	15,8	1,7	3,3	-0,2
A Ríoxa	18,7	18,8	20,2	3,0	0,1	1,4
Ceuta e Melilla	28,6	33,6	36,4	3,2	4,8	2,8
España	22,9	26,2	26,1	2,5	3,2	-0,1

Cadro tomado de: *Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Informe Trimestral de Análisis del Mercado de Trabajo, nº 108, marzo 2014*
 Fonte: INE, EPA 4º trimestre de cada ano

- A suba da nosa taxa de desemprego en 2013 e a lixeirísima diminución da estatal fixeron que se reducise en sete décimas (quedou en catro puntos) o diferencial respecto da media española.
- En 2013 os maiores crecementos da taxa de paro tivéronos Melilla, Aragón e A Rioxa, mentres que as diminucións máis intensas foron as de Cataluña, Extremadura, Baleares e Asturias.
- A clasificación autonómica, ordenada por maior taxa de desemprego, encabézana, un ano máis, as dúas cidades autónomas, Andalucía, Canarias e Extremadura (todas por riba do 32%) e repiten pechándoa Navarra e País Vasco, que foron en 2013 as únicas comunidades con taxa de paro por baixo do 20%.

A taxa de desemprego de Galicia no cuarto trimestre de 2013 segue a ser máis do dobre que as taxas medias da UE ou da OCDE; velaí unha “diverxencia” real da nosa estrutura económico-social que cómpre reducir para achegármonos ao nivel medio de benestar do conxunto das nacións cun maior desenvolvemento económico-social.

Parece que non foi esta a preocupación principal desde maio de 2010 na axenda política no Estado español nin na nosa comunidade autónoma, porque a diminución do endebedamento público pasou a ter o protagonismo principal, deixando nun segundo plano unha política económica anticíclica centrada na creación de emprego, que lle dea pulo ao remate da crise económica, nun tempo en que tantos miles de familias están a sufrir as consecuencias dunha desfeita económica que elas non causaron.

4.5.3 Distribución por sexos, grupos de idade e tempo na procura de emprego

A evolución das taxas de desemprego de Galicia nunha etapa máis longa que a vista no cadro 4.39, así como a desagregación por sexos, figuran no cadro 4.39; permite comprobar que:

- A taxa de desemprego en 2013 en Galicia está tres décimas por riba nos homes (22,2%) que nas mulleres (21,9%).

■ Cadro 4.39

Taxa de desemprego. Por sexos. Galicia. 2007-2013

	Diferencial*	Homes	Mulleres
2007	4,3	5,7	10,0
2008	3,0	7,4	10,4
2009	2,2	11,8	13,6
2010	1,7	14,6	16,3
2011	1,7	16,6	18,3
2012	-0,5	20,9	20,4
2013	-0,3	22,2	21,9

*O diferencial é a resta: mulleres - homes
Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005
Fonte: INE, EPA

■ A taxa masculina de paro de Galicia en 2013 (22,2%) case cuadriplica a do ano 2007 (5,7%), o que reflicte nidiamente a intensidade do efecto que no desemprego dos homes tivo a crise económica que comezou en 2008. Nas mulleres, dobrouse a taxa de desemprego nese período.

■ A taxa feminina de desemprego de Galicia estivo tradicionalmente moi por riba da masculina; este diferencial foise pechando de 2007 a 2010, estabilizouse en 2011 e pasou a ser máis baixa a a taxa de paro das mulleres en 2012, cunha diferenza que se pechou dúas décimas en 2013; o último dato certifica que a taxa de desemprego galega é tres décimas maior nos homes.

A desagregación por sexos e grupos de idade das taxas de desemprego de Galicia no último trienio que figuran no cadro 4.40 reflicte que:

■ A taxa de desemprego galega no grupo de idade de 16 a 25 anos, que xa era moi alto en 2011 (35,4%) rebordou en 2003 o limiar do 50%, explicitando unha das maiores diferenzas da nosa estrutura laboral coas nacións máis desenvolvidas.

■ **Cadro 4.40 Taxas de desemprego. Por grupos de idade e sexo. Galicia. 2012-2013**

	Total		Menos de 25 anos		25 a 54 anos		55 e máis	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Total	20,7	22,1	45,5	50,2	10,6	21,7	12,7	15,1
Homes	20,9	22,2	45,8	51,1	10,4	21,2	13,1	16,2
Mulleres	20,4	21,9	45,1	49,1	10,8	8,5	12,2	13,6

Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005. Fonte: IGE (con datos de: INE, EPA).

■ Esta taxa de paro da mocidade galega de 2013 é máis do dobre que a do grupo de idade de 25 a 54 anos e máis do triplo que no chanzo dos maiores de 54 anos.

■ A análise cruzada por sexo e grupo de idade certifica que a taxa de desemprego máis alta en Galicia no ano 2013 é, igual que no ano anterior; o da poboación masculina máis nova (desta volta un 51,1%).

As persoas que desexen estudar a diferenciación por sexos e provincias da taxa de desemprego galega pode facelo coa consulta do cadro 5.7, no capítulo deste Informe Sociolaboral titulado: “A muller no mundo laboral”.

No cadro 4.41 recollemos a distribución da poboación desempregada galega desde 2007 segundo o tempo de busca no emprego. Salientaremos que:

■ Subiu en 2013 o número de persoas nos dous chanzos de poboación que levan máis tempo sen traballo (os parados de longa duración), cun incremento especialmente intenso das persoas que levan alomenos dous anos desempregadas (23.700 máis en 2013 que no ano anterior; un 31,2% de suba).

■ Ese grupo da poboación parada “de moi longa duración” (máis de dous anos nesa situación) é desde 2012 o maioritario (no limiar das 100.000 persoas desempregadas en 2013). Velaí un claro indicador do perigo da exclusión social en moitos fogares, desolados pola crecente taxa de pobreza (infantil e tamén dos adultos).

■ **Cadro 4.41** **Persoas desempregadas por tempo de búsqueda de emprego. Galicia. 2008-2013**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tempo de búsqueda de emprego						
Total persoas desempregadas	114,7	165,9	200,3	228,3	270,7	282,6
Xa atoparon emprego	15,5	11,8	9,4	11,5	12,1	11,8
Menos de 6 meses	55,2	71,9	67,5	72,9	74,6	66,1
De 6 meses a menos dun ano	13,4	33,2	42,1	37,1	48,2	42,7
Dun ano a menos de 2	14,2	25,8	46,3	55,0	59,8	62,4
2 anos ou máis	16,4	23,3	35,0	51,8	75,9	99,6

Datos en miles de persoas. Medias anuais. Metodoloxía EPA 2005
 Fonte: INE, EPA (Elaboración do IGE)

■ Baixou en 300 persoas o número dos que atoparon traballo no tempo de facerse as entrevistas da EPA; cuantitativamente segue a ser, con moita diferenza, o menor dos cinco grupos analizados.

4.6 O paro rexistrado 2013

Os datos para a elaboración da estatística do Paro Rexistrado na Comunidade Autónoma obtéñense da oficina de Emprego da Xunta de Galicia onde o colectivo de desempregados inscríbese co fin de solicitar servizos de intermediación laboral, formación, información de prestacións etc. Recollidos os datos a través dunha entrevista ocupacional co demandante, introdúcense no sistema Informático do SPEE que remite dentro dos cinco primeiros días hábiles de cada mes, os datos procesados por provincias á Dirección Xeral de Formación e Colocación para a elaboración das estatísticas autonómicas.

Dentro do colectivo de parados, son obxecto de tratamento, aqueles que teñen demandas pendentes de satisfacer o último día do mes, excepto os que se atopen nalguna das situacións establecidas na Orde Ministerial do 11 de Marzo de 1985 (BOE de 14/3/85):

- Demandantes que solicitan outro emprego compatible co que exercen (Pluriemprego).
- Demandantes, que estando ocupados, solicitan un emprego para cambialo polo que teñen (Mellora de emprego).
- Preceptores de Prestacións por Desemprego que realicen traballos de colaboración social (perciben a prestación por desemprego completada pola realización do traballo de colaboración social).
- Pensionistas de xubilación, invalidez absoluta, gran invalidez ou igual ou maiores de 65 anos (xubilados).
- Demandantes de emprego por un período inferior a 3 meses (Emprego conxuntural).
- Demandantes de traballo parcial inferior a 20 horas semanais (Xornada < 20 horas).
- Menores de 25 anos que cursen estudos de ensinos oficiais regrados ou superando esta idade sexan demandantes de primeiro emprego (Estudantes).

- Asistentes a Cursos de Formación Profesional Ocupacional superiores a 20 horas lectivas á semana, teñan unha bolsa polo menos de manutención e sexan demandantes de primeiro emprego (Estudantes).
- Aqueles preceptores de Prestacións por Desemprego que a compatibilizan con traballo a tempo parcial (Compatibilidade prestacións).
- Demandantes coa demanda suspendida en tanto permanezan nesa situación xa que a suspensión da demanda, que xeralmente se tramita a petición do demandante e por causa que o xustifique, interrompe a procura de empelo (Exemplo: I.T.) (demandas suspendidas).
- Demandantes que están a percibir o subsidio agrario ou que esgotándoo, non transcorrese un período superior a un ano desde o día do nacemento do dereito (traballadores eventuais agrícolas subsidiados).
- Demandantes que rexeiten accións de inserción laboral adecuadas ás súas características (Rexeitamento de accións de inserción laboral).
- Demandantes sen dispoñibilidade inmediata para o traballo, como demandantes inscritos para participar nun proceso de selección dun posto de traballo determinado, solicitantes de emprego soamente no estranxeiro, de emprego só a domicilio, de Expediente de regulación de emprego etc. (Outras causas).

Existe un gran número de situacións ás que as demandas de emprego pendentes nas Oficinas de Emprego non se consideran incluídas no concepto de paro rexistrado, e nalgunha delas, talvez, sería discutible a súa non inclusión, ao que hai que engadir que nalgúns casos as baixas expectativas de atopar traballo a través dos Servizos Públicos de Emprego provoca a non inscrición como demandante, así como a obrigação da renovación da demanda de emprego cada 3 meses.

Por estas razóns considéranse máis fiables os datos da EPA. Moitos dos catalogados como parados rexistrados serían clasificados como inactivos se se lles aplicase o cuestionario EPA.

No ano 2005 implantouse un novo sistema informático que afecta significativamente o número de parados rexistrados, debido á eliminación de clases de clasificación obsoletas e á corrección do tratamento de determinados colectivos. Os incrementos do paro rexistrado que se poden observar, a partir da implantación o 4/05/05/, do programa SISPE, tanto en Galicia como en España, non se corresponden a un incremento real do paro, senón a unha mellor recollida de información do SISPE. O anterior sistema chamado SILE, subestimaba a cifra do paro rexistrado en preto de 30.000 persoas en Galicia.

Neste sentido actualizouse a base de datos, reconstruíndo os datos a nivel nacional, entre o ano 2001 e abril de 2005, ata a implantación definitiva do SISPE o 4/5/05, para poder realizar comparacións sobre o paro rexistrado.

Deste cadro extráese:

- A diminución do paro rexistrado en Galicia en 7.724 persoas alcanzando unha variación de -2,85% con respecto ao ano anterior. Os datos da media de España reflectiron 147.385 persoas menos rexistradas como paradas (-3,13%)

■ Cadro 4.42

Evolución do paro rexistrado e da taxa de paro. Galicia 2008-2013

	Parados Decembro 2013	Variación anual absoluta
Andalucía	1.033.647	-50.182
Aragón	110.832	311
Asturias	100.876	-2.911
Baleares	91.215	-4.620
Canarias	274.053	-10.862
Cantabria	56.948	607
Castela - A Mancha	252.114	-10.226
Castela - León	235.919	-1.340
Cataluña	624.872	-22.596
C. Valenciana	547.360	-22.375
Extremadura	145.037	-907
Galicia	271.063	-7.724
Madrid	353.563	-8.921
Rexión de Murcia	151.084	-3.467
Navarra	51.486	-458
País Vasco	167.374	-1.709
A Rioxa	27.024	-553
Ceuta	12.673	-443
Melilla	12.196	-409
España	4.701.338	-148.785

Fonte: SEPE

■ O número absoluto de parados en 2013 reduciuse en comparación a decembro de 2012 e a taxa de paro alcanzou o 20,99%, mentres que a media do conxunto do Estado foi 20,38%.

■ A achega de Galicia no paro rexistrado estatal foi de 5,76%.

A evolución do paro rexistrado en Galicia (cadro 4.43) e a taxa de paro reflicten unha tendencia á alza do ano 2008 ao 2012, e cunha leve diminución en 2013.

■ Cadro 4.43

Evolución do paro rexistrado e da taxa de paro. Galicia 2008-2013

	Nº Parados	Taxa de paro
2008	189.903	14,34
2009	222.839	16,97
2010	237.313	18,30
2011	258.234	19,66
2012	278.787	21,25
2013	271.063	20,99

Datos de decembro de cada ano.

Fonte: SEPE

O paro rexistrado por provincias (cadro 4.44) toma como variables a idade (<25 ANOS E >25 ANOS) e o sexo.

■ **Cadro 4.44** **Paro rexistrado. Por provincias e idades. Galicia. 2013**

	Paro mes	Menores de 25 anos			Maiores de 25 anos		
		Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres
A Coruña	105.585	6.042	3.255	2.787	99.543	48.793	50.750
Lugo	27.615	1.837	1.000	837	25.778	13.353	12.425
Ourense	29.276	1.907	1.035	872	41.493	27.369	14.124
Pontevedra	108.587	6.941	3.791	3.150	101.646	48.495	53.151
Galicia	271.063	16.727	9.081	7.646	268.460	138.010	130.450

Datos de decembro de 2013
Fonte: SEPE

Por provincias (cadro 4.45) en todas produciuse unha redución do paro rexistrado.

■ **Cadro 4.45** **Paro rexistrado e taxa de paro. Por provincias. 2013**

	Nº Parados Dec. 2013	Taxa de paro	Variación Decembro 2012
A Coruña	105.585	19,44	-4.390
Lugo	27.615	17,48	-324
Ourense	29.276	21,43	-1.131
Pontevedra	108.587	23,95	-1.879

Datos de decembro 2013
Fonte: SEPE

Se comparamos estes valores cos estatais, observamos que Ourense (21,43%) e Pontevedra superan a taxa española (23,95%), mentres que A Coruña (19,44%) e Lugo (17,48%) quedan por baixo.

As taxas de paro rexistrado en Galicia en 2013 por sexo e grupo de idade (cadro 4.46), mostran unha taxa do 23,79% para os menores de 25 anos e unha taxa do 20,96% para os maiores de 25 anos.

■ **Cadro 4.46** **Taxa de paro. Por idades e sexos. Galicia. 2013**

	Menores de 25 anos	Maiores de 25 anos
Homes	22,87	19,25
Mulleres	22,16	22,75

Datos de decembro de 2013
Fonte: SEPE

Se á variable de idade engadimos o variable sexo, observamos que a taxa maior dáse en homes menores de 25 anos.

En decembro/13 o total de homes parados rexistrados alcanzaban os 132.967, o que supoñía un 49% do total da poboación parada, fronte a unha poboación parada feminina de 138.096 mulleres que representaban o 51% do total. En 2012 estas porcen-

taxes foron do 49,61 % e do 50,39 %, respectivamente, o que pon de manifesto a redución de diferenzas por sexos na poboación parada.

Tanto a poboación parada masculina, como a feminina diminuíron en 2013. A taxa de paro rexistrado no grupo de homes reduciuse en 0,38 puntos, pasando do 19,85% de 2012 ao 19,47% de 2013, e no grupo de mulleres a redución foi algo menor, quedando a taxa de paro rexistrado en 22,72% en 2013, fronte ao 22,85% de 2012.

Aínda que a repartición do número de parados rexistrados prexudica claramente ao colectivo feminino, apréciase unha lixeira melloría na repartición porcentual.

Aumentaron lixeiramente a diferenza entre o grupo de mulleres < 25 anos (22,16%) e o grupo de mulleres > 25 anos (22,75%), mentres que no grupo de homes, os menores de 25 anos (22,87%) reduciron levemente a distancia co grupo de maiores de 25 anos (19,25%).

A distribución por sectores do paro rexistrado (cadro 4.47) comparándoo co ano anterior reflicte unha diminución en “industria”, “construción” e “sen emprego anterior”

O sector Servizos segue sendo o que máis desempregados rexistra superando á suma dos outros tres sectores produtivos, Agricultura e pesca, Industria, Construción e sen emprego anterior, xuntos.

Se os comparamos co 2012, a única subida destacable foi en “sector servizos”.

■ **Cadro 4.47** **Paro rexistrado. Por sectores. Galicia. 2013**

	Parados Decembro 2013	Parados Decembro 2012
Agricultura e pesca	4.800	5.100
Industria	17.200	15.200
Construción	13.200	19.700
Servizos	79.400	78.800
Sen emprego anterior o mais dun ano sen traballar	166.200	158.100

Datos de decembro de 2013
Fonte: EPA

O paro rexistrado por nivel académico e provincia reflíctese no cadro 4.48 onde se aprecia un maior rexistro de parados no grupo con Estudos Secundarios con 156.589 persoas desempregadas (57,77%) e Estudos Primarios con 54.287 persoas desempregadas (20%).

■ **Cadro 4.48** **Paro rexistrado. Por nivel académico e provincias. 2013**

	Sen estudos	Sen certif. estudos prim.	Con certif. estudos prim.	Programa F.P.	Educ Xeral	Tec. Prof. Sup	1º Ciclo Superior	2º e 3º Ciclo Superior	Outros
A Coruña	6.796	9.445	10.438	7.277	50.319	8.864	4.754	7.615	77
Lugo	2.393	1.790	4.307	1.820	12.001	2.367	1.413	1.514	10
Ourense	215	2.041	4.949	1.933	15.488	1.902	1.291	1.434	23
Pontevedra	1.409	5.405	15.912	7.908	59.843	8.455	3.837	5.749	69
Galicia	10.813	18.681	35.606	18.938	137.651	21.588	11.295	16.312	179

Datos de decembro 2013.
Fonte: SEPE

4.7 A poboación inactiva

No cadro 4.49 reflíctense os datos da poboación inactiva en Galicia, diferenciándoo por provincias e situación de inactividade:

■ **Cadro 4.49** Poboación inactiva por situación de inactividade. Galicia e provincias. 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total						
A Coruña	429,3	419,6	426	413	406,4	439,1
Lugo	155,2	154,9	144,9	146	145	145,8
Ourense	146,3	153,7	148,4	147	148,1	148,5
Pontevedra	342,0	350,7	366,3	353,8	357,7	357,9
Galicia	1.072,8	1.078,9	1085,6	1059,8	1057,2	1091,3
Estudantes						
A Coruña	62,7	61,7	67	64,5	60,7	57,1
Lugo	15,5	19,8	19,1	16,6	15,4	14,9
Ourense	15,8	15,2	15	14,8	16,2	15,7
Pontevedra	53,8	51,7	56,6	54,1	48,5	46,2
Galicia	147,8	148,4	157,7	150	140,8	133,9
Retirados, xubilados e pensionistas						
A Coruña	202,3	218,2	211,3	214	218,4	239,4
Lugo	101,4	94,9	90,8	98	92,7	90,5
Ourense	88,0	91,7	91,6	93,7	93,3	94,3
Pontevedra	163,6	167,8	181,5	186,4	188,7	188,6
Galicia	555,3	572,6	575,2	592,1	593,1	612,8
Labores da casa						
A Coruña	108,6	92	97,6	87,7	80,8	93
Lugo	23,3	25,4	22,4	19,5	22	23,7
Ourense	26,0	28,4	26	25	25,8	23,9
Pontevedra	82,5	85,7	88,2	79,4	81,9	83,2
Galicia	240,4	231,5	234,2	211,6	210,5	223,8
Outros						
A Coruña	48,2	44,9	47,8	43,9	45,6	46,5
Lugo	12,5	13,5	12,4	11,3	14	15,5
Ourense	14,2	17	15,2	12,7	12,3	13,9
Pontevedra	33,9	42,6	38,4	32,1	34,6	36,9
Galicia	108,8	118,0	113,8	100	106,5	112,8
Non sabe. Non refire estado inactividade						
A Coruña	7,4	2,7	2,2	3,2	0,8	3,1
Lugo	2,5	1,3	0,2	0,5	0,9	1,1
Ourense	2,2	1,3	0,5	0,8	0,5	0,7
Pontevedra	8,3	2,9	1,6	1,8	4,1	3
Galicia	20,4	8,2	4,5	6,3	6,3	7,9

Miles de persoas.
Fonte: IGE, EPA 2013

Destaca a subida da poboación inactiva nas catro provincias, destacando A Coruña.

Como en anos anteriores mais da metade das persoas inactivas atópase no grupo de “retirados, xubilados, pensionistas” 56,16%.

A continuación atopamos a categoría de “labores do fogar”, con resultados similares ao ano anterior, 20,40%.

O grupo de “estudantes” representa o 12,27% da poboación inactiva, destacando a baixada das persoas inactivas desta categoría en todas as provincias galegas.

Soben todas as categorías excepto “estudantes” que experimenta un descenso.

A categoría que máis aumento experimenta é a de “retirados, xubilados, pensionistas”.

■ **Cadro 4.50 Poboación inactiva por situación de inactividade e comunidade autónoma. 2013**

	Total	Estudiante	Xubilado ou prexubilado	Labores do fogar	Incapacitado permanente	Perceptor de pension distinta de xubilación ou prexubilación	Outras situacións ⁽¹⁾
Total	15.472,3	2.132,5	5.824,7	4.119,8	1.299,2	1.731,0	365,1
Andalucía	2.820,3	437,9	901,3	802,8	284,0	328,0	66,6
Aragón	456,5	53,9	188,0	124,1	33,7	47,7	9,2
Asturias	441,6	46,9	184,2	103,1	45,8	54,3	7,3
Baleares	336,8	47,7	116,3	107,3	18,2	35,8	11,5
Canarias	670,1	106,9	197,9	187,9	67,6	87,0	22,8
Cantabria	214,9	29,7	80,1	58,0	16,9	25,0	5,3
Castela - León	956,3	115,1	390,7	254,5	76,7	104,8	14,5
C. - A Mancha	692,3	103,2	210,6	232,9	53,1	76,4	16,2
Cataluña	2.254,9	295,0	966,5	517,9	148,8	273,4	53,3
C. Valenciana	1.653,7	206,9	656,4	444,2	163,2	155,5	27,5
Extremadura	410,2	59,0	123,8	118,1	33,1	61,0	15,2
Galicia	1.093,7	121,3	506,3	236,5	98,7	112,0	18,9
Madrid	1.881,1	280,6	738,6	487,9	125,9	184,8	63,3
Murcia	456,5	71,7	141,4	137,5	48,5	47,0	10,4
Navarra	210,7	31,5	77,4	59,0	14,6	23,2	4,9
País Vasco	768,3	101,8	291,8	203,1	60,2	98,7	12,6
A Ríoxa	103,3	13,3	43,5	26,6	6,9	10,3	2,7
Ceuta	26,3	4,7	4,9	10,4	1,8	3,6	0,8
Melilla	24,8	5,3	5,0	8,2	1,4	2,4	2,5

(1) A categoría Outra situación inclúe aos inactivos que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar.
 Datos en miles.
 Fonte: INE, EPA 4º trimestre de 2013.

Para finalizar podemos facer unha breve análise da situación de “Os inactivos” no resto das comunidades Autónomas:

○ número de persoas inactivas aumenta tanto en Galicia como na media España.

■ **Cadro 4.51** **Poboación inactiva por clase principal de inactividade e comunidade autónoma. 2013**
Porcentaxe respecto do total de cada comunidade autónoma

	Total	Estudiante	Xubilado ou prexubilado	Labores do fogar	Incapacitado permanente	Perceptor de pension distinta de xubilación ou prexubilación	Outras situacións ⁽¹⁾
Total	100	13,8	37,6	26,6	8,4	11,2	2,4
Andalucía	100	15,5	32	28,5	10,1	11,6	2,3
Aragón	100	11,8	41,2	27,2	7,4	10,4	2
Asturias	100	10,6	41,7	23,3	10,4	12,3	1,7
Baleares	100	14,2	34,5	31,9	5,4	10,6	3,4
Canarias	100	15,9	29,5	28	10,1	13	3,4
Cantabria	100	13,8	37,2	27	7,8	11,7	2,5
Castela - León	100	12	40,9	26,6	8	11	1,5
C. - A Mancha	100	14,9	30,4	33,6	7,7	11	2,3
Cataluña	100	13,1	42,9	23	6,6	12,1	2,4
C. Valenciana	100	12,5	39,7	26,9	9,9	9,4	1,7
Extremadura	100	14,4	30,2	28,8	8,1	14,9	3,7
Galicia	100	11,1	46,3	21,6	9	10,2	1,7
Madrid	100	14,9	39,3	25,9	6,7	9,8	3,4
Murcia	100	15,7	31	30	10,6	10,3	2,3
Navarra	100	14,9	36,7	28	6,9	11	2,3
País Vasco	100	13,3	38	26,4	7,8	12,8	1,6
A Ríoxa	100	12,8	42,1	25,7	6,6	10	2,6
Ceuta	100	17,9	18,8	39,5	6,8	13,9	3,1
Melilla	100	21,5	20,2	33	5,6	9,7	10,1

(1) A categoría Outra situación inclúe aos inactivos que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar.
Datos en miles.
Fonte: INE, EPA 4º trimestre de 2013.

Do mesmo xeito que o ano anterior, Galicia segue sendo a comunidade con maior porcentaxe de persoas inactivas no grupo de “xubilados e prexubilados” 46,3% (45,5% en 2012), seguido de Cataluña (42,9%). A media Nacional é de 37,6% (36,5% en 2012)

No grupo de “estudantes” a porcentaxe de Galicia, 11,1% (13,3% en 2012) é inferior ao resto das comunidades autónomas (España 13,8%)

A porcentaxe de inactivos no grupo de “labores do fogar” segue sendo o mais baixo do total de España, 21,6% (20,4% en 2012) e 26,6 % en España.

No ano 2013 aumentou levemente a porcentaxe de “incapacitados permanentes” pasando a un 9%. Volve ser a Rexión de Murcia a que rexistra a maior porcentaxe nesta categoría, 10,6% (España 8,4%).

Por idade destaca:

- A maior porcentaxe de inactivos dáse nos maiores de 65 anos co 56,6% (51,5% en España). Castela - León é a comunidade coa porcentaxe máis alta neste tramo de idade (57%) e Melilla é a que a ten máis baixa (29,8%)
- Séguenlle os pertencentes ao grupo de idade de 55 a 64 anos co 15,4% (15,7% en España). Principado de Asturias é a comunidade que ten un maior número de inactivos neste tramo de idade (18,6%) e Ceuta a que menos (9,7%)
- En Galicia a menor porcentaxe de inactivos por grupo de idade atópase no intervalo de 25 a 34 anos co 3,5 % (4,3% en España). Principado de Asturias é a comunidade cunha porcentaxe máis baixa neste tramo (3%) e Ceuta a comunidade ca porcentaxe máis alta (11,5%).

■ **Cadro 4.52** **Poboación inactiva por grupos de idade e comunidade autónoma. 2013**
Porcentaxes respecto do total de cada comunidade autónoma

	Total	De 16 a 19 anos	De 20 a 24 anos	De 25 a 34 anos	De 35 a 44 anos	De 45 a 54 anos	De 55 a 64 anos	De 65 e máis anos
Total	100	9,3	6,3	4,3	5,2	7,7	15,7	51,6
Andalucía	100	10,3	7,5	4,7	5,9	10,2	16	45,6
Aragón	100	8,1	6,3	4	4,4	6,1	15,2	56
Asturias	100	6,1	4,6	3	5,3	9	18,6	53,3
Baleares	100	10,8	7,2	4,4	7,8	8,1	14,7	47
Canarias	100	10,4	6,4	5,9	6,8	10,3	16,3	44
Cantabria	100	8,1	6,5	4,2	5,1	7,6	16,9	51,6
Castela - A Mancha	100	10,3	7,1	3,9	6,5	7,9	14,4	50
Castela - León	100	7,6	6	3,5	4,5	6,6	14,9	57
Cataluña	100	9,6	5	3,7	4,5	6,1	15,6	55,5
C. Valenciana	100	8,8	6,2	4,9	5,7	6,6	16,1	51,7
Extremadura	100	9,5	7,2	4,2	4,9	9,2	15,7	49,3
Galicia	100	7,1	5,5	3,5	4,6	7,2	15,4	56,6
Madrid	100	10,2	6,4	4,3	4,5	7,2	15,1	52,2
Murcia	100	11,7	7,5	6,4	6,4	8,5	13,9	45,6
Navarra	100	10	6,5	4,8	5,1	6,7	14,7	52,2
País Vasco	100	8,2	5,6	3,3	3,6	6,2	17,4	55,7
A Ríoxa	100	8,8	7,2	3,9	4,1	6	13,8	56,1
Ceuta	100	12	11,5	11,1	15,1	6,6	9,7	34,1
Melilla	100	14,5	9,1	12,9	6,2	10,8	16,8	29,8

Datos en miles.

Fuente: INE, EPA 4º trimestre de 2013.